

**Spelregels voor privaat-publieke
samenwerking bij programmering en
uitvoering van fundamenteel en toegepast
onderzoek**

Advies Spelregels, 26 november 2021

Verantwoording

Dit geactualiseerde *advies* spelregels PPS is tot stand gekomen op basis van het advies van de regiegroep spelregels van 21 juni 2013¹. Op verzoek van het kabinet bracht zij advies uit hoe te komen tot heldere spelregels voor privaat-publieke samenwerking bij de programmering en uitvoering van fundamenteel en toegepast onderzoek en voor intellectueel eigendom.

De spelregels hebben de afgelopen jaren voor partners van de kenniscoalitie en de topsectoren een goede basis voor publiek-private samenwerking gevormd. Partijen gaven hierbij steeds aan dat publiek-private samenwerking zich niet volledig in spelregels laat vangen. Partijen zijn op basis van de spelregels afspraken gaan maken in het Kennis-en Innovatieconvenant. Hierbij gaven zij aan oog te blijven houden voor verdere verbetering van de spelregels, maar tevens dat het uiteindelijk een zaak van vertrouwen is tussen de partijen in de gouden driehoek die de basis van de onderlinge samenwerking vormt.

Door de nieuwe, thematische missies en kennis- en innovatieagenda's zijn meer publieke en private partijen betrokken geraakt bij het missiegedreven innovatiebeleid en zijn de via het KIC 2020-2023 in te zetten budgetten verhoogd. Deze nieuwe partners kunnen bij publiek-private samenwerking in deze spelregels een handvat vinden naar de eigen regels die iedere organisatie en instelling houdt bij de financiering en/of subsidiering van onderzoek of IE afspraken.

Ook de Vereniging van Universiteiten (VSNU) heeft actief deelgenomen aan de revisie van de spelregels. Daarmee zijn deze spelregels op een niveau gekomen dat de spelregels ook voor universiteiten behulpzaam zijn bij de totstandkoming van publiek private samenwerkingen.

In onderstaande set van de geactualiseerde spelregels is de nieuwe focus op het missiegedreven innovatiebeleid verwerkt. Het op 11 november 2019 getekende Kennis en Innovatieconvenant geeft de basis voor publiek-private samenwerking in het missiegedreven innovatiebeleid. De spelregels zijn behulpzaam bij de totstandkoming van publiek private samenwerking. Uitgangspunt van deze spelregels blijft de eigen verantwoordelijkheid van partijen om binnen de juridische kaders afspraken met elkaar te maken die de benutting van kennis optimaal nastreven.

De samenstelling van de Regiegroep is opgenomen in bijlage 1.

---

¹ Het advies van de Regiegroep Spelregels uit 2013 is hier terug te vinden: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/blg-236107.pdf>

Inhoudsopgave

Samenvatting	5
0 Inleiding	10
1 Spelregels NWO-gefinancierd onderzoek	11
1.1 Inleiding	11
1.2 Financiële inzet	11
1.3 Vier varianten voor PPS bij NWO-gefinancierd onderzoek	12
1.4 Instrumentarium: vier hoofdlijnen	13
1.5 Budgetverdeling	14
1.6 Aansluiting mkb	14
2 Spelregels toegepast onderzoek uitgevoerd door TO2-instellingen	16
2.1 Inleiding	16
2.2. Opbouw van de bijdrage van TO2 instituten aan het Missiegedreven Topsectorenbeleid en Innovatiebeleid.	16
2.3 Hoe kunnen de TO2-instellingen hun programma's en capaciteit aanpassen aan de vraag?	17
2.4 Samen programmeren	18
2.5 Transparantie en toegankelijkheid (ook voor MKB)	18
2.6 Private bijdrage	19
2.7 In-kind bijdragen	19
2.8 Toetreding	19
2.9 Uitbesteding	20
2.10 Deelname buitenlandse partijen	20
2.11 Categorieën PPS-en voor toegepast onderzoek	20
2.12 Aandachtspunten	21
3. Samenloop NWO en TO2 gefinancierd onderzoek	23
3.1 Inleiding	23
3.2 Niveaus van samenwerking	23
3.3 Samenhang fundamenteel en toegepast onderzoek en praktijkgericht onderzoek	23
4.(Fair) Onderzoeksdata	25
4.1 Context	25
4.2 Wat betekent dit voor onderzoeksdata?	25
4.3 Onderzoeksdata in de praktijk: Voorwaarden PPS-projecten	26

5 Spelregels Intellectueel Eigendom	28
5.1 Inleiding	28
5.2 Onderzoeksmodellen en begrippen	29
5.3 Achtergrondkennis	31
5.4 Voorgrondkennis	34
5.5 Geheimhouding en publicatie	39
5.6 Geschillenregeling	40
5.7 IPR – rules	40
Bijlage 1: Samenstelling Regiegroep	42
Bijlage 2: Spelregels voor 3 categorieën PPS-en voor toegepast onderzoek	43
Bijlage 3: Richtlijnen universiteiten bij publiek private samenwerking	48
Bijlage 4: Definities Onderzoek & ontwikkeling uit het EU Steunkader:	51
Bijlage 5: FAIR principes	52
Bijlage 6: (EU) kaders voor onderzoeksdata	53
Bijlage 7: Afkortingen	54

Samenvatting

1. Inleiding

In 2013 heeft het toenmalige Kabinet aangegeven hoe het de intensivering voor versterking van de kenniseconomie, die destijds in het Regeerakkoord waren aangekondigd, wilde inzetten¹. Aan de inzet van de Rijksmiddelen heeft het Kabinet destijds de voorwaarde verbonden dat de partners in de Kenniscoalitie van bedrijven en kennisinstellingen, in overleg met de topteams van de topsectoren, nadere spelregels uitwerken voor samenwerking in fundamenteel en toegepast onderzoek. Dit heeft geresulteerd in het advies van de Regiegroep Spelregels van 21 juni 2013.

Deze spelregels hebben betrekking op de gezamenlijke programmering en uitvoering van fundamenteel en toegepast onderzoek zoals dat in de topsectoren en Topconsortia voor Kennis & Innovatie (TKI's) plaatsvindt.

De spelregels uit 2013 hebben de afgelopen jaren voor partners van de kenniscoalitie en de topsectoren een goede basis als aanbevolen route voor publiek-private samenwerking gevormd. Partijen gaven hierbij steeds aan dat publiek-private samenwerking zich niet volledig in spelregels laat vangen. Partijen zijn op basis van de spelregels afspraken gaan maken in het Kennis- en Innovatieconvenant voor de periode 2020-2023. Hierbij gaven zij aan oog te blijven houden voor verdere verbetering van de spelregels, maar tevens dat het uiteindelijk een zaak van vertrouwen is tussen de partijen in de gouden driehoek die de basis van de onderlinge samenwerking vormt, waarbij rekening wordt gehouden met de gedragscode wetenschappelijke integriteit². Universiteiten wijzen in dit verband voorts op de bijzondere positie die universiteiten in deze spelregels innemen³. Het is van belang er hier op te wijzen dat de spelregels geen juridisch bindend instrument zijn en de voor partijen geldende verplichtingen onverlet laten.

De in 2013 met breed draagvlak van alle stakeholders opgestelde spelregels voor publiek-private samenwerking bieden nog steeds een goede basis om ook in het missiegedreven innovatiebeleid publiek-private samenwerking vorm te geven. Alle stakeholders uit de gouden driehoek waren destijds betrokken; de uitgangspunten voor PPS zijn nog steeds adequaat.

Op 13 juli 2018 heeft het Kabinet Rutte III haar beleid aangekondigd voor een missie gedreven innovatieaanpak⁴. En op 26 april 2019 heeft het Kabinet een inhoudelijke toelichting op de missies en de aanpak voor sleuteltechnologieën gepresenteerd⁵. Hiermee heeft het beleid om de kenniseconomie te versterken de nodige ontwikkelingen doorgemaakt. De principes op grond waarvan bedrijven en kennisinstellingen samenwerken in fundamenteel en toegepast onderzoek zijn nog goeddeels gelijk. Wel is een aantal financieringsinstrumenten verder ontwikkeld en is bepaalde terminologie in dit spelregeldocument aangepast aan deze laatste ontwikkelingen.

In onderstaande set van spelregels is de nieuwe focus van de topsectoren naar het missiegedreven innovatiebeleid verwerkt. Deze set van spelregels vormt samen met het op 11 november 2019 getekende Kennis en Innovatieconvenant (KIC) de basis voor publiek-private samenwerking. Deze set van spelregels is tot stand gekomen in afstemming met alle betrokkene bij het KIC en vastgesteld in het zogenaamde regieoverleg van 26 november 2021 waar alle betrokkenen met deze set van spelregels hebben ingestemd en daarmee is dit document een actualisatie van het afsprakenkader uit 2013.

2. NWO gefinancierd onderzoek

Het totale bedrag dat NWO aan het missiegedreven topsectoren- en innovatiebeleid inzet bedraagt deze KIC-periode 2020- 2023 € 293 mln. per jaar. De jaarlijkse financiële bijdrage van NWO aan het KIC 2020-2023 bestaat uit drie onderdelen:

1. € 100 mln. voor specifieke programmering gericht op publiek-private samenwerking (PPS);

<https://www.vsnu.nl/files/documenten/Nederlandse%20gedragscode%20wetenschappelijke%20integriteit%202018.pdf>

³ Zie bijlage 3 voor een nadere omschrijving

⁴ [Tweede Kamer, vergaderjaar 2017–2018, 33 009, nr. 63](#)

⁵ [Tweede Kamer, vergaderjaar 2018–2019, 33 009, nr. 70](#)

2. € 18 mln. voor praktijkgericht onderzoek dat bijdraagt aan de thema's en/of de sleuteltechnologieën.
3. € 175 mln. aan onderzoek voortkomend uit andere NWO-programma's dat bijdraagt aan de thema's en/of de sleuteltechnologieën en dat achteraf wordt toegerekend aan de thema's en/of sleuteltechnologieën.

De verdeling van het jaarlijkse NWO-budget van € 100 + 18 mln. is voor 2020 vastgelegd in het KIC. Na het eerste jaar zal NWO in afstemming met het Regieoverleg Missiegedreven Topsectoren- en Innovatiebeleid beziën in hoeverre deze verdeling recht doet aan de opgaven die er liggen, zodat waar nodig en gewenst de verdeling in de jaren 2021 t/m 2023 aangepast kan worden.

Er zijn vier varianten voor PPS gedefinieerd, waarin vastgelegd is wat de rollen zijn van de betrokken kennisinstellingen, private en publieke partijen en wat het vereiste percentage cofinanciering is.

Het NWO-instrumentarium voor PPS en praktijkgericht onderzoek in het KIC bestaat uit de volgende vier hoofdlijnen:

1. Missiegedreven: missiegedreven calls
2. Vraaggedreven: partnerschappen
3. Strategiegedreven: grote, langjarige, strategische samenwerkingen
4. Praktijkgedreven: praktijkgerichte instrumenten met focus op mkb en regio

3. Toegepast onderzoek uitgevoerd door TO2 instellingen

De spelregels voor toegepast onderzoek hebben betrekking op de inzet van onderzoekscapaciteit van de TO2-instituten: TNO, Wageningen Research, MARIN, Deltares, en NLR. Sturing op basis van de behoeften van het bedrijfsleven wordt gecombineerd met een duurzaam robuuste kennisbasis waarbij het convenant, de Kennis en Innovatieagenda's en de missies de inhoudelijke richting aangeven. De inzet van deze instituten is vastgelegd in het KIC dat is getekend op 11 november 2019. Net als voor fundamenteel onderzoek, zijn voor het toegepast onderzoek eenvoudige en transparante samenwerkingsmodellen uitgewerkt en zijn afspraken gemaakt over regie en aansluiting bij de behoefte van de topsectoren. Daarnaast voeren de TO2-instellingen ook, voor de bij het KIC-betrokken departementen, onderzoek uit dat gericht op de het bijdragen aan oplossingen voor de maatschappelijke uitdagingen en sleuteltechnologieën vastgelegd in de verschillende missies. De aansturing van deze programma's wordt vormgegeven door betrokken departementen in samenspraak met de TO2-instellingen.

3.1 Drie PPS-modellen voor de inzet van TO2

PPS-en voor onderzoek in het kader van missiegedreven Topsectoren- en Innovatiebeleid kunnen ingedeeld worden in drie categorieën: programma's, grote projecten en kleinere/korte termijn projecten. De categorieën nemen de samenwerking tussen bedrijven en TO2 instituten als uitgangspunt, maar aan PPS-en kunnen ook instellingen voor fundamenteel onderzoek deelnemen.

Een PPS kan dan ook een mix van fundamenteel onderzoek (FO), industrieel onderzoek (IO) en experimentele ontwikkeling (EO) behelzen, waarvoor verschillende basisregels en streefcijfers voor private bijdragen gelden. De private bijdrage in een PPS is dus mede afhankelijk van de 'mix' van onderzoeksactiviteiten.

3.2 Uitgangspunten bij het uitwerken van privaat-publieke samenwerking bij TO2 instellingen

Voor het realiseren van goede PPS-en is een aantal algemene uitgangspunten geformuleerd.

Hieronder worden de belangrijkste kort aangegeven:

- In privaat-publieke samenwerking werken de partijen op basis van gelijkwaardigheid, waarbij kennisvragen van bedrijfsleven, afgestemd in de gouden driehoek, leidend zijn. De vastgestelde agenda's en missies vormen de inhoudelijk basis. Instituten en bedrijven werken tegen deze achtergrond constructief mee aan het bouwen van consortia.
- Het belang van een stevige kennisbasis en het delen van kennis wordt onderkend. TKI's hebben hierin een sleutelrol.

- Het bedrijfsleven heeft een grote rol én verantwoordelijkheid om hier invulling aan te geven door een actieve rol bij de vraagarticulatie.
- De TO2 instituten richten hun organisaties in om tegemoet te komen aan de behoeften van de topsectoren, met behoud van hun verantwoordelijkheid voor de lange termijn missie, eigen bedrijfsvoering en contractvorming.
- Het missie gedreven innovatiebeleid is er om met bedrijven over de volle breedte van de Kennis en Innovatieagenda's te zoeken naar oplossingen voor de maatschappelijke uitdagingen.
- Toetredingsdrempels aan consortia worden vermeden. Wel kunnen redelijke voorwaarden aan toetreding worden gesteld en kan een verzoek om toetreding eventueel door de PPS-partners goede gemotiveerd worden afgewezen.
- Er is nadrukkelijke aandacht voor het inzetten van kennis en netwerken van TO2-instellingen specifiek voor het MKB overeenkomstig de afspraken die zijn gemaakt rondom de inzet van TO2 voor het MKB.
- In elke PPS wordt het uitgangspunt gehanteerd van een private bijdrage. Deze bijdragen kunnen een cash bijdrage zijn of een in-kind bijdrage of een combinatie daarvan als dat toegevoegde waarde heeft voor het project. De PPS-toeslagregeling vormt hierbij het kader
- Daar waar kennis in de Nederlandse kennisinfrastructuur niet voorhanden is, kunnen door de deelnemers in de PPS buitenlandse partijen ingeschakeld worden op hun kosten, eventueel onder gebruikmaking van gegenereerde PPS-toeslag. Buitenlandse partijen kunnen op basis van eigen financiering deelnemen aan projecten en onderzoek bij TO2 meefinancieren. Ook hier vormt de PPS-toeslagregeling het kader.
- Bij het uitwerken van PPS-en wordt de mogelijkheid deel te nemen aan Europese programma's geïncorporeerd.

4. Samenloop NWO en TO2 gefinancierd onderzoek

Eén van de doelen van de spelregels voor PPS-en in het kader van de topsectoren is om samenwerking in projecten met zowel fundamenteel als toegepast onderzoek waar mogelijk geïntegreerd te programmeren.

De meerwaarde van het missiegedreven topsectoren – en innovatiebeleid is de afstemming van de kennis en innovatieagenda's op topteamniveau en de mogelijkheid om de samenhang te operationaliseren met ondersteuning van de TKI's.(zie ook Governance KIA's) Hierdoor kunnen programma's worden ontwikkeld in samenspraak met de betreffende instituten en kan maximale samenhang nagestreefd worden tussen fundamenteel en toegepast onderzoek en daar waar mogelijk in samenwerking met hogescholen op project of programmaniveau, maar zeker op missiegedreven innovatieprogramma's of roadmapniveau.

5. Governance Kennis-en Innovatieagenda's (KIA's)

5.1 Uitgangspunten governance

Om te zorgen voor een adequate inzet van de middelen, gericht op het realiseren van de missies (concrete doelen in 2030) is een governance model uitgewerkt. Daarbij gelden de volgende uitgangspunten:

- De governance bouwt voort op bestaande gouden driehoek
- In de governance komt het belang van de maatschappelijke uitdagingen tot uitdrukking.
- De governance draagt bij aan samenhang tussen de (beleids)agenda's van de departementen, regionale overheden, de betrokken bijdragende kennisinstellingen en de agenda's van de topsectoren;
- De topteams organiseren de topsectoraanpak met de aanpak van kennis en innovatie, valorisatie, HCA en Internationaal;
- De afstemming met een groot aantal regionale, nationale en internationale programma's en instrumenten wordt versterkt via het leggen van inhoudelijke verbindingen.
- Thematische samenwerking (cross-sectoraal en PPS-Publiek) heeft een afstemmend karakter. Partijen houden zeggenschap over de inzet van eigen middelen.
- In de governance wordt de rol van de regio's, starters, scale ups en uitdaggers verankerd.

Dit leidt tot de volgende overleggrems naast de bestaande structuren van de Topteams en TKI's, die sinds de start van het Topsectorenbeleid een rol hebben bij de uitvoering van dit beleid en ook deze rol doorzetten bij de uitvoering van het MITB:

Regieoverleg

Vertegenwoordigers van de betrokken organisaties die KIC 2020-2023 hebben ondertekend. Integrale afstemming, bewaken voortgang van en de samenhang in de uitvoering het KIC 2020-2023.

Themateams

Vertegenwoordiging op bestuurlijk niveau van tenminste betrokken topsectoren, departementen en kennisinstellingen.

Kernteam

Vertegenwoordiging van betrokken partners, coördinerend op de meerjarenprogramma's (MJP's) en voorbereiding besluitvorming rondom uitvoering KIA's.

Missieteam of programmateam

Optioneel, sturing per missie Governance uitrol KIA's en KIC.

Afhankelijk van de afspraken in de gouden driehoek kan het zijn dat er in de samenstellingen van genoemde teams verschillen optreden per maatschappelijke thema/sleuteltechnologieën.

6. (FAIR) Onderzoeksdata

In de gehele publieke sector is het een leidend principe geworden om opbrengsten die genereerd zijn met publieke middelen ten goede te laten komen en beschikbaar te stellen aan de gehele samenleving. De ontwikkelingen rond het breed beschikbaar maken van (met publiek geld) gefinancierde onderzoeksresultaten en -data past in een gestage, niet altijd soepel verlopende, maar zeker niet meer te stoppen ontwikkeling binnen de wetenschap/onderzoek om de zaken anders aan te pakken.

Niet langer binnen de gesloten deuren van de onderzoeksinstelling, de gesloten netwerken van onderzoekers binnen één discipline, niet langer voor de wetenschap alleen. Meer in de geest van open innovatie, multi- en interdisciplinariteit, hergebruik en co-creatie. Een innovatief open model dus.

7. Spelregels voor intellectueel eigendom

Intellectueel eigendoms- (IE) rechten scheppen vaak de voorwaarden om producten op de markt te zetten, diensten te leveren of technologie breed te kunnen inzetten. In de spelregels is het IE in samenhang met de modaliteiten voor fundamenteel en toegepast onderzoek uitgewerkt. Dit vergroot de transparantie van samenwerkingsvoorwaarden en biedt helderheid hierover vooraf. Tussen de topsectoren maar ook bij de kennisinstellingen bestaan verschillen in het gebruik van IE-rechten. Dit hangt met name samen met hoe deze rechten geëxploiteerd worden. De uitwerking past binnen de Europese kaders voor IE.

Er zijn spelregels uitgewerkt voor:

- **Achtergrondkennis:** alle kennis (inclusief IE-rechten) die deelnemers vooraf aan het project bezitten en kunnen inbrengen om meer kennis te genereren.
- **Voorggrondkennis:** kennis die ontstaat tijdens het uitvoeren van het project. Deze kennis is onder te verdelen in: vrij beschikbare kennis, interne know how (binnen het project) en intellectuele eigendomsrechten. De interne know how is beschikbaar voor de deelnemers aan het project. Voor de intellectuele eigendomsrechten gelden speciale regelingen.

Er zijn basisregels ontwikkeld voor:

- intellectuele eigendom;
- toegang en gebruik tijdens en na het project;
- verder gebruik door de onderzoeksorganisatie voor deelnemers en derden;
- toegang door derden.

7.1 Geheimhouding en publicatie

Voor wetenschappers is het belangrijk dat integere onderzoeksresultaten kunnen worden gepubliceerd die voldoen aan de in de gedragscode wetenschappelijke integriteit vastgelegde principes: Eerlijkheid, Zorgvuldigheid, Transparantie, Onafhankelijkheid en Verantwoordelijkheid. Tegelijkertijd is het ook belangrijk (voor zowel bedrijven als voor kennisinstellingen) om bepaalde kennis geheim te houden teneinde interne know how (trade secrets) te creëren en octrooien aan te kunnen vragen (octrooibare materie mag niet gepubliceerd worden voor indiening van de octrooiaanvraag). In het algemeen zal bij het voornemen van een deelnemer aan de PPS om te publiceren de openbaarmaking gescreend dienen te worden door de deelnemende bedrijven en de onderzoeksorganisatie. Dit zal binnen één maand plaatsvinden om publicatie niet onnodig op te houden.

7.2 Kosten IE

Uitgangspunt is dat degene die de eigendom van de IE-rechten heeft ook de kosten op zich neemt, terwijl een gebruiker/belanghebbende die geen mede-uitvinder is, een redelijke bijdrage levert. Bij meerdere gebruikers kunnen de kosten verdeeld worden over de gebruikers.

7.3 Waardering IE

Het Europese staatssteunkader voor Onderzoek, Ontwikkeling en Innovatie schrijft bij indirecte staatssteun bij privaat-publieke samenwerking voor dat er een marktconforme vergoeding betaald moet worden wanneer een onderzoeksorganisatie zijn IE-rechten overdraagt of licentieert aan een bedrijf. Van deze marktconforme prijs mag de eigen bijdrage aan het project (cash of in kind) worden afgetrokken.

Voor het begrip marktconform zijn in de praktijk drie gangbare modellen beschikbaar:

- (i) 'cost based' (gemaakte kosten zijn de basis van een vergoeding),
- (ii) 'market based' (vergelijkbare IE transacties (verkoop, licenties) in markt zijn de basis), en
- (iii) 'income based' (toekomstige inkomsten zijn de basis).

Welk model het meest in aanmerking komt en hoe licentiemodellen zullen worden uitgewerkt zal mede afhangen van het stadium van ontwikkeling van de uitvinding en de mate waarin marktmogelijkheden daarvoor goed kunnen worden ingeschat en met inachtneming van het Europese staatssteunkader.

8. KIC 2020-2023 en nieuwe partners

De nieuwe, thematische missies en kennis- en innovatieagenda's trekken meer partijen en hogere budgetten aan in het KIC 2020-2023. Nieuwe partners zijn de minister van Justitie en Veiligheid voor de KIA Veiligheid, de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties voor de KIA Energietransitie en Duurzaamheid, de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid voor de KIA Gezondheid en Zorg, de provincies en de regionale ontwikkelingsmaatschappijen.

Diverse kennisinstellingen, zoals universiteiten en hogescholen, ZonMW, UMC's, RIVM zijn belangrijke partners in het KIC en leveren daarmee een grote bijdrage aan het innovatie-ecosysteem in Nederland.

De nieuwe partners kunnen bij Publiek-Private samenwerking gebruik maken van deze spelregels, naast hun eigen regels als het gaat om de financiering/subsidiëring van onderzoek. Zie hiervoor bijlage 3 waar richtlijnen zijn benoemd voor publiek-private samen voor universiteiten.

Spelregels

0 Inleiding

In 2013 heeft het toenmalige Kabinet aangegeven hoe het de intensiveringen voor versterking van de kenniseconomie, die destijds in het Regeerakkoord waren aangekondigd, wilde inzetten. Aan de inzet van de Rijksmiddelen heeft het Kabinet destijds de voorwaarde verbonden dat de partners in de Kenniscoalitie van bedrijven en kennisinstellingen, in overleg met de topteams van de topsectoren, nadere spelregels uitwerken voor samenwerking in fundamenteel en toegepast onderzoek. Dit heeft geresulteerd in het advies van de Regiegroep Spelregels van 21 juni 2013.

Deze spelregels hebben betrekking op de gezamenlijke programmering en uitvoering van fundamenteel en toegepast onderzoek zoals dat in de topsectoren en Topconsortia voor Kennis & Innovatie (TKI's) plaatsvindt.

Op 13 juli 2018 heeft het Kabinet Rutte III⁶ haar beleid aangekondigd voor een missie gedreven innovatieaanpak. En op 26 april 2019 heeft het Kabinet een inhoudelijke toelichting op de missies en de aanpak voor sleuteltechnologieën gepresenteerd⁷. Hiermee heeft het beleid om de kenniseconomie te versterken de nodige ontwikkelingen doorgemaakt. De principes op grond waarvan bedrijven en kennisinstellingen samenwerken in fundamenteel en toegepast onderzoek zijn nog goeddeels gelijk. Wel is een aantal financieringsinstrumenten, zoals bijvoorbeeld de PPS-toeslagregeling⁸ verder ontwikkeld en is bepaalde terminologie in dit spelregeldocument aangepast aan deze laatste ontwikkelingen.

De spelregels hebben betrekking op de gezamenlijke programmering en uitvoering van fundamenteel en toegepast onderzoek zoals dat in de topsectoren en Topconsortia voor Kennis & Innovatie (TKI's) plaatsvindt op basis van de vastgestelde Kennis- en Innovatie agenda's. Kernelementen daarvan zijn:

1. Governance: betrokkenheid bedrijfsleven bij programmering, financiering, beoordeling en monitoring van fundamenteel en toegepast onderzoek, samenwerking met de Topconsortia voor Kennis en Innovatie (TKI's) en netwerkfunctie.
2. Intellectueel Eigendom: modellen voor afspraken bij gezamenlijk onderzoek zoals onder 1 en in het bijzonder bij privaat-publieke samenwerking, zoals in kader TKI's en andere PPS-en.

In onderstaande set van spelregels is de kanteling naar het missie gedreven innovatiebeleid verwerkt. Deze set van spelregels vormt samen met het op 11 november 2019 getekende Kennis en Innovatie Convenant de basis voor publiek-private samenwerking.

Deze set van spelregels is tot stand gekomen in afstemming met alle betrokkenen bij het Kennis en Innovatie convenant en vastgesteld in het zogenaamde regie overleg van 26 november 2021 waar alle betrokkenen met deze set van spelregels hebben ingestemd en daarmee is dit document een actualisatie van het afsprakenkader uit 2013.

---

⁶ Tweede Kamer, vergaderjaar 2017–2018, 33 009, nr. 63

⁷ Tweede Kamer, vergaderjaar 2018–2019, 33 009, nr. 70

⁸ <https://www.rvo.nl/subsidie-en-financieringswijzer/pps-toeslag-onderzoek-en-innovatie/regelgeving/regelgeving-pps-tki>

1 Spelregels NWO-gefinancierd onderzoek

1.1 Inleiding

De bijdrage van NWO aan het KIC 2020-2023 bestaat uit het stimuleren van fundamenteel en praktijkgericht onderzoek dat is gericht op kennis- en innovatievragen die bijdragen aan de thema's en/of de sleuteltechnologieën. De zes KIA's vormen hierbij de inhoudelijke basis voor de specifieke programmering gericht op publiek-private samenwerking. Hieronder wordt een aantal specifieke aspecten van de NWO-inzet voor het KIC nader toegelicht.

1.2 Financiële inzet

De jaarlijkse financiële bijdrage van NWO aan het KIC 2020-2023 bestaat uit drie onderdelen:

1. € 100 mln. voor specifieke programmering gericht op publiek-private samenwerking (PPS);
2. € 18 mln. voor praktijkgericht onderzoek dat bijdraagt aan de thema's en/of de sleuteltechnologieën.
3. € 175 mln. aan onderzoek voortkomend uit andere NWO-programma's dat bijdraagt aan de thema's en/of de sleuteltechnologieën en dat achteraf wordt toegerekend aan de thema's en/of sleuteltechnologieën.

Hieronder wordt elk van deze onderdelen kort toegelicht.

1. NWO zet jaarlijks € 100 mln. in voor PPS-onderzoek, waarbij de betrokken private partners het beschikbare onderzoeksbudget verhogen d.m.v. cofinanciering op het niveau van het programma of op het niveau van de individuele onderzoeksprojecten.
2. Via Regieorgaan SIA zet NWO jaarlijks € 18 mln. in voor praktijkgericht onderzoek aan hogescholen dat bijdraagt aan de thema's en/of de sleuteltechnologieën; hiermee wordt ook de verbinding met het mkb en de regio gezocht. Deze middelen zijn deels bestemd voor publiek-private, en deels voor publiek-publieke samenwerking.
3. Naast de KIC-programmering financiert NWO ook onderzoek via een aantal andere lijnen, waarvan een deel relevant is voor de thema's, de sleuteltechnologieën en/of de topsectoren. Voorbeelden van andere financieringslijnen zijn de Vernieuwingsimpuls, de Open Competitie en de Roadmap Grootchalige Infrastructuur. Meestal gaat het hierbij om onderzoek zonder cofinanciering van private partijen. Dit gedeelte van de NWO-bijdrage, ter hoogte van € 175 mln. per jaar, wordt achteraf toegerekend aan de verschillende thema's en/of de sleuteltechnologieën.

Dit ziet er schematisch als volgt uit:

KIC 2020-2023 - 4 lijnen

1.3 Vier varianten voor PPS bij NWO-gefinancierd onderzoek

Er zijn vier varianten voor PPS gedefinieerd, waarin vastgelegd is wat de rollen zijn van de betrokken kennisinstellingen, private en publieke partijen en wat het vereiste percentage cofinanciering is. Hieronder een overzicht van de PPS-varianten op hoofdlijnen.

	Variant 1 (kennisgericht) *	Variant 2 (innovatiegericht) *	Variant 3 (vraaggestuurd privaat)	Variant 4 (vraaggestuurd publiek)
Call / programma gericht op	Kennisontwikkeling, hetzij breed gericht op de hele KIA, hetzij specifiek gericht op deel van de onderwerpen binnen een KIA	Innovatie, hetzij breed gericht op de hele KIA, hetzij specifiek gericht op deel van de onderwerpen binnen een KIA	Specifiek(e) onderwerp(en) binnen een KIA	Specifiek(e) onderwerp(en) binnen een KIA
Onderwerp geïnitieerd door	Wetenschap	Thema-team	Private partij	Publieke partij
Private bijdrage	1-20% op projectniveau	10-40% op projectniveau	30-50% op programmaniveau	30% op projectniveau, + 50% publieke bijdrage op programmaniveau
Uitvoering	Onderzoekers / kennisinstellingen zoeken steun bij bedrijven voor onderzoeksvoorstellen	Onderzoekers / kennisinstellingen zoeken steun bij bedrijven voor onderzoeksvoorstellen	Bedrijf nodigt i.s.m. NWO onderzoekers/ kennisinstellingen uit om te participeren.	Publieke partij nodigt i.s.m. NWO onderzoekers/ kennisinstellingen uit om te participeren. Onderzoekers / kennisinstellingen zoeken steun bij bedrijven voor onderzoeksvoorstellen
Regie	NWO	NWO/KIA's	Inhoudelijk: NWO/ bedrijfsleven; Proces: NWO	Inhoudelijk: NWO/ publieke partij; Proces: NWO

* Bij variant 1 en 2 kan, in het geval van een brede call, ook sprake zijn van een focus op meerdere KIA's.

Variant 1 (kennisgericht) ziet op kennisontwikkeling, die hetzij breed is gericht op de hele KIA, hetzij specifiek is gericht op een deel van de onderwerpen binnen een KIA. Het onderwerp wordt geïnitieerd vanuit de wetenschap, waarbij onderzoekers of kennisinstellingen bij bedrijven steun zoeken voor onderzoeksvoorstellen. De private bijdrage is beperkt tot maximaal 20% op projectniveau. Deze variant komt het meest overeen met variant 1 (brede vorm) uit de vorige programmeringsperiode.

Variant 2 (innovatiegericht) ziet op innovatie en is hetzij breed gericht op de hele KIA hetzij specifiek op een deel van de onderwerpen binnen een KIA. Het onderwerp wordt geïnitieerd vanuit een themateam, waarbij onderzoekers of kennisinstellingen steun voor onderzoeksvoorstellen zoeken bij bedrijven. De private bijdrage varieert van 10-40%. Deze variant komt het meest overeen met variant 2 (specifieke vorm) uit de vorige programmeringsperiode.

In *variant 3 (vraaggestuurd privaat)* ligt de focus op een of meerder specifieke onderwerpen binnen een KIA. Het initiatief gaat uit van een private partij, waarbij een bedrijf i.s.m. NWO, onderzoekers of

kennisinstellingen uitnodigt om te participeren. De private bijdrage varieert van 30-50% op programmaniveau. Deze variant komt het meest overeen met variant 3 (intensieve vorm) uit de vorige programmeringsperiode.

Variant 4 (vraaggestuurd publiek) ziet eveneens op een of meerdere specifieke onderwerpen binnen een KIA. Het onderwerp wordt geïnitieerd door een publieke partij, die i.s.m. NWO, onderzoekers/kennisinstellingen uitnodigt om te participeren. Onderzoekers/kennisinstellingen zoeken bij bedrijven steun voor onderzoeksvoorstellen. De private bijdrage bedraagt 30% op projectniveau. De vragende publieke partij draagt voor 50% bij op programmaniveau. Deze variant is nieuw ten opzichte van de vorige programmeringsperiode.

1.4 Instrumentarium: vier hoofdlijnen

Het NWO-instrumentarium voor PPS en praktijkgericht onderzoek in het KIC zal bestaan uit de volgende vier hoofdlijnen:

1. Missiegedreven: missiegedreven calls
2. Vraaggedreven: partnerschappen
3. Strategiegedreven: grote, langjarige, strategische samenwerkingen
4. Praktijkgedreven: praktijkgerichte instrumenten met focus op mkb en regio

Hoofdlijn 1: Missiegedreven calls

Binnen deze hoofdlijn wordt jaarlijks een beperkt aantal grote missiegedreven calls ontwikkeld met een omvang tussen de € 5 en 15 mln. Deze calls richten zich op prioritaire onderwerpen uit de zes KIA's. Dit kunnen ook cross-over onderwerpen zijn. De calls vragen om brede samenwerkingsprojecten binnen een bandbreedte van € 750.000 tot € 4 mln., waarbij de bovengrens aangepast kan worden aan de hand van het totale call-budget. De projecten bevatten wetenschappelijk en praktijkgericht onderzoek gericht op maatschappelijke impact. Cofinanciering door private en publieke partijen vindt plaats op projectniveau. Deze hoofdlijn kent twee PPS-werkvormen met verschillende cofinancieringsvoorwaarden, PPS-1 (10%) gericht op kennis, en PPS-2 (30%) gericht op innovatie. De cofinanciering is opgebouwd uit een eigen cash en in-kind (uren) bijdrage van de partners.

De verhouding tussen de varianten PPS-1 en PPS-2 binnen hoofdlijn 1 zal per KIA in overleg met het themateam worden bepaald. Maximaal de helft van het beschikbare budget voor hoofdlijn 1 kan ingezet worden in missiegedreven calls met 10% cofinanciering voor kennisontwikkeling (PPS-1). Het overige budget wordt ingezet in calls met een cofinancieringspercentage van 30% voor onderzoek naar innovatie (PPS-2). Met deze combinatie van samenwerkingsvarianten wordt vernieuwend onderzoek geïnitieerd voor zowel relevante kennisgebieden als innovatieopgaven.

Hoofdlijn 2: Partnerschappen

Binnen deze hoofdlijn wordt jaarlijks een beperkt aantal partnerschappen uitgewerkt waar een onderzoeksvraagstuk van een externe partner centraal staat. De basis is dat een partner of een klein consortium van partners de NWO-bijdrage in cash matcht, waarmee partnerschappen vallen onder PPS-variant 3 of 4, afhankelijk van de cofinancierende partij. De NWO-bijdrage ligt tussen de € 1,5 en 5 mln. Een partnerschap kent hiermee een typische omvang tussen de € 3 en 10 mln. Een partnerschap wordt uitgewerkt in een call voor samenhangende projectvoorstellen of kan in de vorm van een uitgewerkt consortium worden ingediend. Voor dit laatste geval wordt een geschikte werkwijze ontwikkeld, in sommige gevallen kan dit een sandpit procedure zijn, maar er wordt ook een lichtere variant met minder overhead uitgewerkt. Beoordeling van de uiteindelijke projectvoorstellen verloopt via (een) onafhankelijke beoordelingscommissie(s).

Hoofdlijn 3: Grote, langjarige, strategische samenwerkingen

Binnen deze hoofdlijn wordt gedurende de vierjarige KIC-periode een beperkt aantal lange termijn programma's (LTP) opgezet. Een LTP heeft als strategisch doel de ontwikkeling van een wetenschappelijk veld in Nederland, gericht op een maatschappelijke thema en/of sleuteltechnologie, langjarig en krachtig te stimuleren. Kenmerkend aan een LTP is een 10-jarige financiering die essentieel is om de gewenste wetenschappelijke en maatschappelijke impact te bereiken. Daarbij is de bijdrage van NWO noodzakelijk om de samenwerking van de grond te krijgen of door te ontwikkelen.

In een LTP wordt altijd samengewerkt tussen kennisinstellingen en private partijen. Daarnaast kunnen publieke partijen betrokken zijn. LTP's hebben een omvang tussen de € 30 en 100 mln., waarbij NWO oplopend tot maximaal € 25 mln. bijdraagt. De kennisinstellingen en de betrokken private en publieke partijen leveren een eigen bijdrage in cash en in-kind aan het LTP van 2/3 tot 3/4 van het totale budget. Omdat NWO in dit geval een minderheidsfinancier is, vallen de LTP's buiten de bestaande PPS-varianten. De bijdrage van NWO stopt per definitie na tien jaar, ook als het LTP langer blijft voortbestaan. Voor de selectie van LTP's zal een transparant proces opgezet worden.

Hoofdlijn 4: Praktijkgerichte instrumenten

Binnen deze hoofdlijn wordt een aantal instrumenten van Regieorgaan SIA ingezet voor de thema's, de sleuteltechnologieën en/of de topsectoren. Hoofdlijn 4 zal zich richten op de instrumenten SPRONG, L.INT en KIEM, die specifiek bedoeld zijn voor het opbouwen van innovatienetwerken en het stimuleren van regionale en mkb-samenwerking. Daarnaast zal in de andere hoofdlijnen ook ruimte komen voor deelname van hogescholen als consortiumpartner en voor innovatiestages.

1.5 Budgetverdeling

De verdeling van het jaarlijkse NWO-budget van € 100 + 18 mln. over de vier hoofdlijnen van het instrumentarium en over de KIA's is voor 2020 vastgelegd in het KIC. De NWO-programmering is dynamisch, om gedurende de vierjarige looptijd van het KIC te kunnen inspelen op ontwikkelingen in de maatschappij en de wetenschap. De precieze budgetverdeling over de jaren kan afwijken van verdeelsleutel voor 2020. Jaarlijks wordt aan het einde van het jaar de NWO-inzet gemonitord en geëvalueerd, en besproken in het Regieoverleg Missiegedreven Topsectoren- en Innovatiebeleid. De raad van bestuur van NWO besluit op basis van deze evaluatie, en de conclusies van het Regieoverleg, over een eventuele bijstelling van de NWO-deelbijdragen voor het KIC in de jaren 2021 t/m 2023.

1.6 Aansluiting mkb

Een hoge cofinancieringseis kan belemmerend werken op de betrokkenheid van mkb-partijen, terwijl deelname van kleinere bedrijven in de onderzoeksprojecten essentieel is om de gewenste impact op het realiseren van de missies te behalen. Om een stevige inbreng vanuit het mkb in alle hoofdlijnen te stimuleren, zal NWO het instrumentarium en de randvoorwaarden uitnodigend maken voor het mkb. NWO zet daarom een aantal stimulerende maatregelen in om het mkb optimaal te kunnen betrekken in NWO-projecten:

- 1) In hoofdlijn 1 van het NWO-instrumentarium (missiegedreven calls) worden de cofinancieringseisen aangepast voor consortia met mkb-partners. Mkb kan met een volledige in-kind bijdrage deelnemen in NWO projecten, waar andere private partijen ook een cash-verplichting hebben. Aangezien mkb makkelijker een in-kind bijdrage kan mobiliseren dan een cash bijdrage, verlaagt dit de drempel voor deelname. Daarbovenop telt de helft van de in-kind bijdrage(n) van de mkb-partij(en) mee voor de vereiste cash bijdrage; de mkb-bijdrage telt zo anderhalf keer mee.
- 2) In hoofdlijn 2 van het NWO-instrumentarium (vraaggedreven partnerschappen) kan een consortium of cluster van meerdere mkb-partijen tegen gunstigere cofinancieringsvoorwaarden een partnerschap initiëren. Een partnerschap resulteert in de meeste gevallen in een *call for proposals* op het thema dat de private partners inbrengen; hier is ook voor het mkb dus in-cash cofinanciering een vereiste. Het standaard cofinancieringspercentage voor een partnerschap bedraagt 50% cash; voor een cluster van mkb-partijen wordt dit verlaagd tot 25% - waarbij NWO in dat geval dus 75% financiert.
- 3) In hoofdlijn 4 van het NWO-instrumentarium (praktijkgedreven onderzoek) komt een specifiek instrument voor kleinschalige samenwerking tussen mkb en kennisinstellingen (hogescholen, universiteiten, instituten), vergelijkbaar met de bestaande KIEM-regeling.
- 4) Normaal gesproken committeren alle partijen (dus ook de private) zich voor de gehele looptijd van een NWO-gefinancierd project, in de regel vier jaar. Om de drempel voor mkb-partijen te verlagen, creëert NWO voor hen soepeler in- en uitredingsvoorwaarden:
  - (a) via kortere deelname;
  - (b) via de mogelijkheid tot overdracht van activiteiten tussen mkb-deelnemers of deelname via een cluster, platform of branchevereniging;

(c) door het voor mkb-partijen mogelijk te maken om eventueel later toe te treden, bijvoorbeeld door in eerste instantie zonder in-cash of in-kind bijdrage aan te sluiten bij een consortium of mkb-deelname pas gedurende de looptijd concreet in te vullen.

- 5) In NWO-projecten die gefinancierd worden uit het KIC hebben aanvragers de mogelijkheid om zogenaamde industrial doctorates op te nemen in hun voorstel, waarbij promovendi hun promotieonderzoek zowel bij een kennisinstelling als bij een (mkb-)bedrijf uitvoeren. De private organisatie waar de promovendus deels werkzaam is, draagt zorg voor een deel van de salariskosten en deze bijdrage telt mee voor de vereiste cofinanciering. Voor mkb-partijen is de cofinancieringseis voor een industrial doctorate lager dan voor andere private partijen (30% vs. 50%).
- 6) In NWO-projecten die gefinancierd worden uit het KIC hebben aanvragers de mogelijkheid om innovatietraineeships op te nemen in hun voorstel. Dit zijn traineeships van hbo-studenten bij een mkb-bedrijf waarmee wordt ingespeeld op de specifieke innovatiebehoefte van het bedrijf. Innovatiestages vormen een laagdrempelige manier om contacten te leggen tussen kennisinstellingen en mkb-bedrijven en gezamenlijk onderzoek uit te voeren.

2 Spelregels toegepast onderzoek uitgevoerd door TO2-instellingen

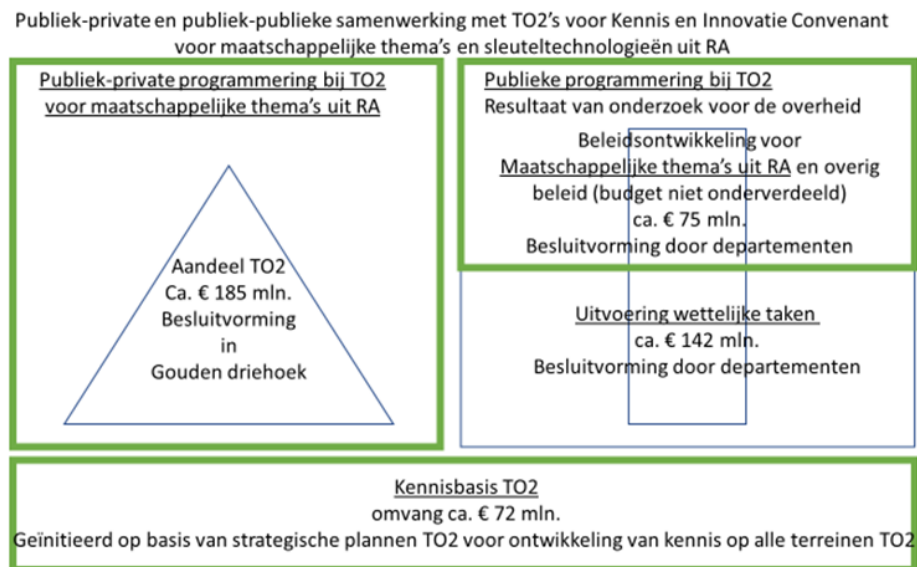
2.1 Inleiding

Het centrale doel van dit advies blijft het geven van handvatten die leiden tot de ontwikkeling van werkende PPS-en in het kader van topsectoren. Voorwaarden:

- Kader: regels die enerzijds duidelijk genoeg zijn om onnodige discussie te voorkomen en anderzijds voldoende ruimte bieden voor maatwerk per topsector. Geen verschillende sets randvoorwaarden voor instituten vanuit overheid.
- Duidelijke sturing op basis van behoeften bedrijfsleven, afgestemd in de gouden driehoek, die zijn uitgewerkt in het kennis en innovatieconvenant waarbij de vastgestelde Kennis en Innovatie agenda's en departementale missies inhoudelijk leidend zijn, in combinatie met een onderzoeksportefeuille van onderzoeksinstituten die bijdraagt aan een duurzame kennisbasis.
- Voorwaarden die passend zijn voor deelname door het MKB aan PPS-en.
- Continuïteit: voor meer jaren dezelfde regels.
- Overhead beperken, ook bij PPS-toeslagregeling.

2.2. Opbouw van de bijdrage van TO2 instituten aan het Missiegedreven Topsectorenbeleid en Innovatiebeleid.

Voor de TO2 instellingen wordt de volgende onderverdeling gehanteerd, waarin is aangeven welk deel van deze rijksbijdrage wordt besteed aan missiegedreven innovatie programma's die worden uitgevoerd in de gouden driehoek en specifieke departementale programma's of uitvoering van wettelijke onderzoekstaken en welk deel bestemd is voor de lange termijn kennisbasis. (zie figuur 1 hieronder). De bedragen die in onderstaande figuur genoemd zijn geven de stand weer van de begroting van 2020. De capaciteit die beschikbaar is voor uitvoering van het onderzoek in PPS-verband voor de maatschappelijke uitdagingen en sleuteltechnologieën vastgelegd en voor de uitvoering van de departementale programma's van de afzonderlijke TO2's is vastgelegd in het KIC.

Totaal beschikbaar voor TO2 vanaf 2020 ca. € 474 mln.

Besluitvorming per instituut in taakgroep en integrale afstemming in Platforminstituten TO2

2

De kennisbasismiddelen die zijn opgenomen in het KIC zijn voor de uitvoering van de 3 hoofdtaken⁹ van de TO2-instellingen, zoals ook vastgelegd in het kennis en innovatieconvenant. Deze middelen

⁹ De drie hoofdtaken van de TO2-instellingen zijn:

- Het ontwikkelen, toepassen en verspreiden van kennis ten behoeve van het oplossen van maatschappelijke vragen en ondersteuning van overheidstaken en -beleid. Een deel van dit onderzoek valt onder wettelijk verplichte taken.
- Het ontwikkelen, toepassen en verspreiden van kennis voor het versterken van de innovatiekracht en concurrentiepositie van Nederland, in het bijzonder voor de topsectoren.

worden ook ingezet voor onderzoek breder dan missies en dat niet PPS van aard is zoals dat het geval voor specifieke programma's die worden uitgevoerd voor de departementen die onderdeel uitmaken van het KIC of voor de uitvoering van wettelijke onderzoekstaken. Deze programma's kennen een specifieke aansturing die tot stand komt in overleg tussen departement en TO2-instellingen. In de themateams vindt de afstemming plaats van al het onderzoek dat uitgevoerd wordt voor de betreffende maatschappelijke uitdaging of sleuteltechnologieën.

2.3 Hoe kunnen de TO2-instellingen hun programma's en capaciteit aanpassen aan de vraag?

Jaarlijkse onderzoeksprogrammering:

De instituten stellen in afstemming met de gouden driehoek elk jaar een onderzoeksprogramma, al dat niet n.a.v. uit te voeren calls zoals dat binnen het maatschappelijk thema LWV gebruikelijk is, op voor de middelen die beschikbaar zijn, hierbij is het innovatieconvenant leidend. De topteams geven jaarlijks een zwaarwegend advies aan de overheid over dat programma die in PPS-en worden uitgevoerd. De overheid beslist over de subsidiëring. Binnen een topsector kan de inzet per TO2-instelling jaarlijks, binnen de kaders van het KIC en in de gouden driehoek, aangepast worden, gegeven het budget en binnen de marges van flexibiliteit, waaronder de benodigde capaciteit voor al gestarte meerjarige projecten. De programmering van de instituten wordt ook besproken in de taakgroepen TO2, waarin de totale programmering op alle onderdelen aan de orde komt, ook die delen die niet zijn opgenomen in het KIC 2020-2023. Dit overleg vindt plaats onder verantwoordelijkheid van de penvoerende departementen.

Vernieuwing innovatieconvenanten: ruimte om flexibel in te zetten

Ontwikkelingen in de behoefte aan capaciteit legitimeren een herallocatie van gereserveerde capaciteit parallel aan de verschuiving van de behoefte, bepaald door privaat commitment en maatschappelijke impact. De prioritering moet voldoende substantie hebben om verandering te weeg te brengen, zonder afbreuk te doen aan de robuustheid van de kennisinfrastructuur.

Vierjaarlijkse strategische prioritering van allocatie van de inzet van de TO2-instellingen

Elke vier jaar (de looptijd van het KIC) vindt een strategische prioritering plaats van de inzet van alle overheidsmiddelen voor toegepast onderzoek. Uitkomsten van de evaluatie van de TO2-instellingen en de strategische plannen van de TO2-instellingen spelen hier een belangrijke rol. Daarnaast wordt gekeken naar economische impact van de sector, technisch wetenschappelijk niveau en maatschappelijke impact van het toegepaste onderzoek. Ook kenmerken van de sector spelen een rol zoals het aandeel MKB. Samengevat worden de volgende indicatoren in ogenschouw genomen:

- de strategische plannen van de TO2-instellingen;
- economisch succes en potentie van de topsectoren;
- uitvoering kennis- en innovatieconvenant van de topsectoren in het kader van de missiegedreven innovatieaanpak;
- daaruit voortvloeiende toekomstige en behoefte aan capaciteiten;
- beschikbaarheid van vergelijkbare capaciteit in de private sector.

De prioritering geeft aan op welke gebieden inzet en daarmee ontwikkeld en afgebouwd kunnen worden. De minister van Economische Zaken en Klimaat, in overeenstemming met betrokken bewindspersonen, kan besluiten op basis hiervan tot een her-allocatie van middelen voor de TO2-instellingen TNO, MARIN, NLR en Deltares. De minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit is in deze verantwoordelijke voor WR.

Bij deze prioritering wordt rekening gehouden met een realistisch groeipad voor nieuwe capaciteiten en idem voor de afbouw van activiteiten.

PPS-toeslag

De PPS-toeslag kan ingezet worden bij de instellingen waar deze verdiend wordt, maar ook bij andere instellingen. Daarmee wordt de volgende flexibiliteit bereikt:

---

iii. Het beheren van strategische onderzoeksfaciliteiten welke soms uniek zijn in Nederland en deels ook internationaal.

- Indien wordt gekozen voor inzet van toeslag bij de TO2-instelling waarmee de toeslag gegenereerd is, dan wordt daarmee extra capaciteit bij die TO2-instelling gecreëerd. Sectoren met een hoge private cashbijdrage krijgen op die manier extra TO2-capaciteit ten opzichte van sectoren met een lagere private cash bijdrage.
- Indien binnen een PPS behoefte is aan capaciteit die niet of onvoldoende bij de TO2- instellingen aanwezig is kan met de PPS-toeslag capaciteit bij andere kennisinstellingen worden 'ingehuurd'. Dit kan ook bij private kennisinstellingen. Dit binnen de kaders van de PPS-toeslagregeling.
- De regels zoals als vastgelegd in de PPS-toeslagregeling¹⁰ vormen het juridisch kader bij de inzet van de PPS-toeslag.

2.4 Samen programmeren

In privaat-publieke samenwerking werken de partijen op basis van gelijkwaardigheid, waarbij kennisvragen van bedrijfsleven, afgestemd in de gouden driehoek, leidend zijn op basis van de vastgestelde agenda's (KIA's) en missies. Instellingen en bedrijven werken tegen deze achtergrond constructief mee aan het bouwen van consortia. De spelregels zijn hierbij leidend, al hebben de partijen de ruimte om binnen de gegeven bandbreedtes te onderhandelen. Bij een samenwerking is sprake van wilsovereenstemming tussen partijen, niet van dwang. Zowel bedrijven als instituten zijn vrij om te besluiten aan welk programma men deelneemt, uiteraard wel als betrouwbare partners. Afspraken worden per project gemaakt, er zijn dus geen algemeen vastgestelde bindende regels over cofinanciering per partner.

Het bedrijfsleven heeft een grote rol én verantwoordelijkheid om hier invulling aan te geven door een actieve rol bij de vraagarticulatie voor programma's en projecten. Daarbij geven bedrijven zich rekenschap van het belang van een stevige kennisbasis, en hebben niet alleen oog voor het beantwoorden van de vragen van vandaag. Ook wordt van bedrijven verwacht dat men bereid is kennis te delen, met kennisinstellingen en met andere bedrijven. Uiteraard op basis van heldere afspraken over omgang met IE (zowel achtergrond als voorgrond). TKI's hebben hierin een sleutelrol. Er wordt verondersteld dat in alle TKI's een evenwichtige vertegenwoordiging van de gouden driehoek en een duidelijk mandaat van het Topteam aanwezig zijn, Zoals verderop aangegeven kan een topteam (of TKI) werkzaamheden en/of besluitvorming delegeren aan een TO2-instelling.

De TO2-instellingen richten hun organisaties in om tegemoet te komen aan de behoeften van de topsectoren, met behoud van verantwoordelijkheid voor hun lange termijn missie en de uitvoering van specifieke overheidsprogramma's of de uitvoering van wettelijke onderzoekstaken. Dit vergt een proactieve rol, aanpassingsvermogen en inleving in de wensen van het bedrijfsleven. Van de TO2 instituten mag verwacht worden dat ze professioneel zijn en over goede kennis van de technologie beschikken en soms met een langere termijn blik kijken dan het bedrijfsleven. De instituten moeten daarom ook de ruimte hebben volwaardig mee te programmeren en proactief te handelen. Soms is dan ook nodig dat toegepaste instituten de ruimte krijgen om technologie te ontwikkelen waar nog niet direct een toepassing voor is en niet meteen veel private bijdrage voor komt, maar wel zicht daarop in de nabije toekomst. Een proactieve houding van de instituten mag niet leiden tot aanbodsturing van instituten waarbij de vraag vanuit topsectoren verwaarloosd wordt. Ook beschikken de instituten over uitgebreide netwerken en ervaring in programmatisch werken. Deze capaciteiten bieden kansen aan de topsectoren, in de eerste plaats aan het MKB. De TO2 instituten blijven vanuit hun zelfstandigheid verantwoordelijk voor het aangaan van de formele juridische verplichtingen die bij een PPS komen, zoals bijv. op het gebied van aansprakelijkheid.

2.5 Transparantie en toegankelijkheid (ook voor MKB)

Het missiegedreven topsectoren en innovatiebeleid is er om bedrijven over de volle breedte van de betreffende sector te ondersteunen. Bedrijven moeten in staat worden gesteld te participeren in PPS programma's en projecten. Opstellen van roadmaps, meerjarige missiegedreven innovatieprogramma's, opzetten van- en deelnemen aan programma's en projecten moet daarom laagdrempelig zijn en makkelijk toegankelijk voor MKB. Er mogen geen hoge toetredingsdrempels (denk aan entry fees) in consortia zijn die deelname van het MKB onnodig lastig maken. MKB-

---

¹⁰ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0035474/2020-09-02>

loketten per topsector kunnen ondernemers begeleiden bij consortiumvorming en toegang tot kennis. Natuurlijk dienen alle PPS-gerelateerde stappen volledig transparant te zijn.

2.6 Private bijdrage

In elke PPS wordt het uitgangspunt gehanteerd van een private bijdragen. Deze bijdragen kunnen een cash bijdrage zijn of een in-kind bijdrage of een combinatie daarvan als dat toegevoegde waarde heeft voor het project; met name voor MKB kan de mogelijkheid om in-kind bij te dragen drempelverlagend zijn. Het is aan de opstellers van het betreffende PPS om aan te geven of in-kind onderdeel uitmaakt van een project. Een en ander dient duidelijk te zijn vastgelegd in het PPS-contract dat door private en publieke partijen is ondertekend.

De grootte van de private bijdrage valt binnen zekere bandbreedtes, zodat sector- of projectspecifieke afspraken gemaakt kunnen worden. In de PPS varianten is zowel een ondergrens als een streefcijfer aangegeven. De ondergrens houdt rekening met het EU steunkader voor onderzoek en ontwikkeling, maar weegt ook mee dat bij PPS sprake moet zijn van een reëel privaat commitment. Het streefcijfer houdt verband met de ambities achter het innovatieconvenant van de topsectoren en de investeringen die het mogelijk moeten maken deze ambities te verwezenlijken.

De afspraken worden in de gouden driehoek gemaakt, waarbij zowel bedrijven, kennisinstellingen als overheid een eigen verantwoordelijkheid hebben bij deelname aan de projecten. Eén en ander wordt vastgelegd in het PPS-contract. Instituten stemmen onderling hun voorwaarden voor participatie in PPS goed af zodat in een project of programma bij vergelijkbare inzet geen verschillende eisen worden gesteld aan de private bijdrage. Hiervoor is tevens afstemming nodig met de verantwoordelijke departementen.

De keuze voor het percentage private bijdrage wordt gekoppeld aan de mate van invloed en rechten die het bedrijfsleven krijgt. Naarmate de PPS een meer toegepast karakter kent, is een hogere private bijdrage redelijkerwijs te verwachten. Zo mag bij langjarige programma's worden verwacht dat het aandeel privaat commitment in de loop van de tijd toe gaat nemen. Evenzeer is het zo, dat een grotere private bijdrage leidt tot meer invloed en rechten gerelateerd aan de PPS.

Bij de toewijzing van de PPS-toeslag dienen afspraken gemaakt te kunnen worden over de looptijd van het gehele project of programma.

2.7 In-kind bijdragen

Maatgevend voor in-kind bijdragen is het belang ervan in het programma/project. De verantwoordelijke voor de inhoud van een project besluit over de mogelijkheid van een in-kind bijdrage. In-kind bijdragen zijn in het algemeen werktijd van mensen (onderzoekers) en/of middelen (laboratoriumfaciliteiten). De regels aangaande de waardering van in-kind bijdragen zijn vastgelegd in de PPS-toeslagregeling zie eerdere voetnoot.

Er dienen heldere afspraken te zijn over de waardering van in-kind bijdragen zowel bij toegang tot het project als t.o.v. rechten op de resultaten (zie ook hoofdstuk IE spelregels). Goede verantwoording vereist dat bedrijven niet zelf oordelen over de waardering van hun in-kind bijdrage. De projectleider en het bedrijf dienen overeenstemming te bereiken. Als dit niet lukt kan het TKI-bestuur gevraagd worden een uitspraak te doen.

2.8 Toetreding

Het uitgangspunt van het topsectorenbeleid is samenwerking en kennisdeling. Dit betekent dat bedrijven die willen deelnemen in programma's en projecten dat in principe moeten kunnen doen. Aan toetreding gedurende de looptijd kunnen nadere voorwaarden worden gesteld om recht te doen aan de belangen van eerder toegetrede deelnemers. Indien daar redelijke argumenten voor zijn, is het de PPS partijen in het consortium (deelnemende bedrijven, kennisinstellingen en NWO) toegestaan om een verzoek af te wijzen. Bij afwijzing zal het TKI/Topsteam worden geïnformeerd.

2.9 Uitbesteding

De deelnemer aan een project besluit bij het opstellen van het projectvoorstel zelf over eventuele uitbesteding van deelwerkzaamheden.

Daar waar de Nederlandse kennisinfrastructuur niet voorhanden is, kunnen door de deelnemers in de PPS buitenlandse partijen ingeschakeld worden op hun kosten, eventueel onder gebruikmaking van gegeneerde PPS-toeslag.

2.10 Deelname buitenlandse partijen

Samenwerking met buitenlandse partijen kan noodzakelijk zijn om een programma/project te realiseren. Buitenlandse partijen kunnen op basis van eigen financiering deelnemen aan projecten en onderzoek bij TO2-instellingen meefinancieren.

2.11 Categorieën PPS-en voor toegepast onderzoek

2.11.1 Kenmerken van 3 categorieën

PPS-en voor onderzoek in het kader van topsectoren kunnen ingedeeld worden in drie categorieën: programma's, grote projecten en kleine projecten. Hieronder volgt een korte omschrijving van deze modellen. In de aparte tabel (bijlage 2) worden de drie categorieën verder uitgewerkt. De categorieën nemen de samenwerking tussen bedrijven en TO2 instituten als uitgangspunt, maar aan PPS-en kunnen ook instellingen voor fundamenteel onderzoek deelnemen. Een PPS kan dan ook een mix van fundamenteel onderzoek (FO), industrieel onderzoek (IO) en experimentele ontwikkeling behelzen, waarvoor andere basisregels en streefcijfers voor private bijdragen gelden. De private bijdrage in een PPS is dus mede afhankelijk van de 'mix' van onderzoeksactiviteiten. Zie voor de definitie in het O&O&I steunkader bijlage 4.

[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014XC0627\(01\)&from=NL](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014XC0627(01)&from=NL)

Ten overvloede geven we hier de maximale basisintensiteit O&O&I steunkader voor verstrekking van directe subsidie door de overheid aan bedrijven: Fundamenteel onderzoek 100%, Industrieel Onderzoek 50%, Experimentele Ontwikkeling 25%. Deze percentages zijn een indicatie. De exact toegestane percentages hangen ook af van bedrijfsomvang, aard van de samenwerking en afspraken over IE. Per PPS zal met deze richtlijn rekening moeten worden gehouden. Omdat bij PPS met TO2 instellingen sprake is van bedrijven die bijdragen geven en geen subsidie ontvangen zijn in de tabel de percentages als richtgetallen gegeven die hier in de regel aan voldoen alsook streefcijfers die ambities weergeven.

Tabel: Categorieën PPS-en in het kort

1. Programma's	2. Grote projecten	3. Korte termijn projecten
<ul style="list-style-type: none"> Grote consortia. Looptijd > 4 jaar. Private bijdrage afhankelijk van aard van onderzoek: tenminste 10%, streefcijfer oplopend in de tijd tot > 50%. Toetreding derden na start is in principe mogelijk. Er kunnen voorwaarden gesteld. Afwijzing is mogelijk op basis van redelijke argumenten. Combinatie FO en IO is mogelijk. Besluitvormingen vindt plaats op de wijze zoals afgesproken in het KIC 	<ul style="list-style-type: none"> Grote/middelgrote consortia. Minimaal 2 bedrijven. Looptijd 1-4 jaar. Private bijdrage afhankelijk van aard van onderzoek deelnemende bedrijven is > 50% (streefgetal). Toetreding gedurende looptijd met goedkeuring consortium. Voor het overgrote deel IO, mogelijk beperkt deel FO en/of EO. Besluitvorming vindt plaats op de wijze zoals afgesproken in het KIC 	<ul style="list-style-type: none"> Kleine consortia. Kan met 1 bedrijf, voorkeur voor minimaal 2. Looptijd: <1 jaar. Private bijdrage afhankelijk van aard onderzoek. Streefcijfers: FO: > 25 IO: > 50%, EO: > 75%. Tijdens project geen toetreding tenzij dit noodzakelijk wordt geacht door partners. Meestal IO of EO. Kan kortlopend FO zijn. Besluitvorming vindt plaats zoals afgesproken in het KIC

Categorie 1 Programma's

Dit gaat om programma's met een lange looptijd (> 4 jaar) en een groot aantal deelnemers. Programma's kunnen ook een doorlopend karakter hebben. Toetreding gedurende de looptijd is in principe mogelijk. Er kunnen nadere voorwaarden worden gesteld om recht te doen aan de belangen van eerder toegetreden deelnemers. Indien daar redelijke argumenten voor zijn, is het de PPS partijen in het consortium (deelnemende bedrijven, kennisinstellingen en NWO) toegestaan om een verzoek af te wijzen. Bij afwijzing zal het TKI/Topteam worden geïnformeerd.

Categorie 2 Grote projecten

Dit zijn (meer afgebakende) projecten met een langere looptijd (1-4 jaar), met meerdere deelnemers. Het kan ook om meerdere kennisinstellingen gaan (zowel TO2 als fundamenteel). Een project kent een duidelijke einddatum.

Categorie 3 Kleinere projecten

In het algemeen gaat het hier om projecten met een beperkte looptijd (meestal < 1 jaar) en een beperkt aantal deelnemers (1-5). Het gaat om projecten waarbij technologie wordt uitontwikkeld. Dit leidt bijvoorbeeld tot een werkend prototype. Dit type projecten is met name interessant voor het MKB. Het kan zijn dat wordt voortgeborduurd op in categorie 1 of 2 programma's/projecten ontwikkelde technologie. Hier kunnen ook projecten onder vallen die meer fundamenteel van karakter zijn; een kort project waarmee wordt vastgesteld of een technologie potentie heeft.

2.11.2 Relatie tussen categorieën

Er kan sprake zijn van een volgtijdelijkheid. Bijvoorbeeld dat categorie 3-projecten voorbouwen op het werk uit een programma, maar daar apart van tot stand komen (bv nadat een programma is gestopt of in een volgende fase komt). Het kan ook zijn dat een programma in feite een samenballing is van de drie categorieën. Dit soort programma's kan in één keer opgezet worden als categorie 1 programma (en dan is het niet nodig dat er tussentijds nieuwe procedures gelden omdat onderdelen in feite categorie 3 zijn). Dit betekent ook dat bijvoorbeeld de private bijdrage voor categorie 1 uiteen kan lopen.

2.11.3 Uitwerking en toepassing van deze spelregels

De uitwerking van de drie PPS vormen en de spelregels die daarbij gelden, staan in tabel 3. De spelregels zijn een 'menukaart' die gebaseerd is op de IE-regimes binnen verschillende sectoren. Deze 'menukaart' vormt een kader waarbij op sommige punten binnen dat kader ruimte is voor sector- of instituut specifieke uitwerking. In dat geval is het van groot belang dat vooraf voor alle partijen duidelijk is hoe die specifieke invulling eruit ziet, om te voorkomen dat tijdens de programmering of tijdens de uitvoering er conflicten ontstaan. Het kan zijn dat daarbij ook ruimte wordt gelaten aan de deelnemers in een project om afspraken te maken. Indien dat zo is, moet ook dat vooraf duidelijk zijn.

2.12 Aandachtspunten

2.12.1 Soort van onderzoek

Het onderzoek dat de TO2-instituten uitvoeren in PPS-verband mag niet tot duplicatie van kennis leiden die al in de markt of bij private kennisaanbieders aanwezig is. De verschillende soorten onderzoek worden gedefinieerd in het O&O&I steunkader zoals gereproduceerd in bijlage 4. Deze definitie omvat ook het onderzoek dat wordt uitgevoerd in PPS-en die mede gefinancierd worden vanuit Europese financiering van onderzoek (zoals kaderprogramma's). TO2-instituten zien zelf toe op toe het juiste gebruik van de definities voor de verschillende soorten van onderzoek. Zo nodig spelen ook de topteam van TKI's daar een rol.

2.12.2 Europa

Zowel inhoudelijk als financieel liggen er grote kansen in Europa. Uitgangspunt is dat zo min mogelijk aparte budgetten voor deelname in Europa worden afgescheiden, maar dat deelname zoveel mogelijk gebeurt in de 'reguliere' projecten en programma's, dus passend in het kennis en innovatieconvenant. Bij het opstellen, actualiseren en uitvoeren van het convenant wordt gekeken naar welke EU-programma's voor de toekomst van belang worden geacht.

2.12.3 Ruimte voor niet PPS

Niet al het onderzoek dat relevant is voor topsectoren hoeft in PPS-verband te worden uitgevoerd. Lange termijn kennisbasis projecten of projecten met een maatschappelijk belang kunnen worden uitgevoerd zonder (financiële) private betrokkenheid als uitvoering noodzakelijk is voor het halen van de doelen uit het innovatieconvenant maar individuele bedrijven niet bereid zijn financieel te participeren. Het topteam/TKI kan hier vooraf ruimte voor maken of er over beslissen bij de selectie.

3. Samenloop NWO en TO2 gefinancierd onderzoek

3.1 Inleiding

Eén van de doelen van de spelregels voor PPS-en in het kader van de topsectoren is de mogelijkheid om samenwerking in projecten met zowel fundamenteel als toegepast onderzoek waar mogelijk geïntegreerd te programmeren.

Er zijn diverse vormen van samenwerking mogelijk. In deze notitie wordt gefocust op samenwerking in onderzoek. Andere vormen – zoals opleiding van AIO's die aan onderzoek bij TO2 instituten gaan werken – worden buiten beschouwing gelaten.

3.2 Niveaus van samenwerking

Er kunnen vijf niveaus van afstemming worden onderscheiden. Hoe concreter de samenwerking hoe meer dat vraagt van de afstemming en samenloop van fundamenteel en toegepast onderzoek.

Tabel: Niveaus van afstemmen

Niveau	Wijze van samenwerken
Regiegroep	Integrale afstemming, bewaken voortgang van en de samenhang in de uitvoering van het KIC
Topteam/TKI bestuur/ missie- en themathema's	Gezamenlijk vaststellen van thema's.
Roadmap/MMIP's/MIP's	Uitwerken van thema's in concrete roadmaps/MMIP's/MIP's. In de uitwerkingen wordt aangegeven waar fundamentele kennisvragen zijn en waar toegepaste kennisvragen (industriële onderzoek en experimentele ontwikkeling).
Programma's	Op basis van de roadmaps/MMIP's/MIP's worden programma's opgezet, waarin fundamenteel onderzoek, industrieel onderzoek en experimentele ontwikkeling in samenhang worden geprogrammeerd.
Projecten	Op basis van roadmaps of binnen programma's worden projecten opgezet.

3.3 Samenhang fundamenteel en toegepast onderzoek en praktijkgericht onderzoek

Eén van de doelen van de spelregels voor PPS-en in het kader van de topsectoren is om samenwerking in projecten met zowel fundamenteel als toegepast onderzoek waar mogelijk geïntegreerd te programmeren. Deze samenwerking vindt plaats in het kader van het KIC, maar ook breder binnen andere onderdelen en programma's van NWO. Samenwerking vindt plaats of gaat plaatsvinden door middel van:

- TTW Perspectief: De TO2-organisaties krijgen van TTW vanaf de komende Perspectief call ook de nieuwe mogelijkheid als medeaanvrager op te treden (naast de al bestaande mogelijkheid als gebruiker/cofinancier).
- SIA samenwerking en instrumenten: TNO/TO2 en VH hebben met Regieorgaan SIA (binnen NWO) werkafspraken gemaakt over het sterker gezamenlijk optrekken op bepaalde thematische gebieden. Het doel is zo om de kennisverspreiding (vanuit missies en topsectoren) te versnellen. Het instrument voor deeltijdlectoren (LINT) is verbreed naar en opengesteld voor TO2-instellingen om zo de verbindingen te versterken.
- KIC inzet NWO en TO2: De werkwijzen en inhoudelijke inzet van NWO en TO2 op het KIC worden op een aantal manieren meer met elkaar afgestemd:
- Doordat beide belangrijke spelers zijn in de themateams (inclusief Sleuteltechnologieën) kunnen al op dit niveau, in overleg met andere leden van het themateam, inhoudelijke verbanden worden gesignaleerd. De bij het themateam betrokken vakdepartementen kunnen actief onderwerpen voorstellen en afstemmen over belegging bij NWO en/of TO2.

- De mogelijke inzet van NWO per thema zal verzameld worden en collectief besproken gaan worden in de nieuw in te stellen Programmacommissie, die de RvB NWO gaat adviseren. Aan TO2 is gevraagd deel te nemen in deze Programmacommissie.
- De vertegenwoordiger van TO2 zal in deze vergadering een analyse per thema inbrengen van de TO2-inzet (aan de hand van de rapportage over de onderzoeksprogramma's van het jaar t-1 en de beoogde onderzoeksprogramma's voor het jaar t+1).
- Hierdoor zal zowel door TO2 als door NWO een betere inhoudelijke afstemming en meer gerichte programmering kunnen plaatsvinden. Mogelijk dat door NWO in de call teksten een verwijzing naar afstemming met TO2 organisaties kan worden opgenomen. Ook kan gezamenlijk optrekken in LTP's (als Qutech, Oncode, ARCNL en Wetsus) versterkt worden. TO2 organisaties ontvangen in het kader van KIC geen financiering van NWO en de samenwerking vindt plaats met gesloten beurzen.

4.(Fair) Onderzoeksdata

4.1 Context

De ontwikkelingen rond het breed beschikbaar maken van (met publiek geld) gefinancierde onderzoeksresultaten en -data past in het bredere principe om opbrengsten die genereerd zijn met publieke middelen ten goede te laten komen en beschikbaar te stellen aan de gehele samenleving. Dit heeft geleid tot een gestage, niet altijd soepel verlopende, maar zeker niet meer te stoppen ontwikkeling binnen de wetenschap en het onderzoeksdomein in het algemeen om het onderzoeksproces (inclusief publicatie) anders aan te pakken: niet langer binnen de gesloten deuren van de onderzoeksinstelling, de gesloten netwerken van onderzoekers binnen één discipline, niet langer voor de wetenschap alleen... Meer in de geest van open innovatie, multi- en interdisciplinariteit, hergebruik en co-creatie.

Open Science is het beoefenen van (wetenschappelijk) onderzoek en het realiseren van innovaties op een dusdanige manier dat anderen de gelegenheid hebben om mee te werken en bij te dragen aan en gebruik te maken van het (wetenschappelijk) onderzoeks- en innovatieproces. Zo kunnen gebruikers 'van buiten' de onderzoeks- en innovatie wereld beïnvloeden met vragen en ideeën en onderzoeksgegevens helpen verzamelen.

Bron: www.openscience.nl

Het bestrijkt drie elementen: de (intermediaire onderzoeksdata, de publicaties en het systeem van erkennen en waarderen.

Het doel van open science:

- Geloofwaardigheid van onderzoek: draagt bij aan integriteit (zie hiervoor ook de Nederlandse gedragscode wetenschappelijke integriteit)
- Betrouwbaarheid van onderzoek: transparante verificatie van data mogelijk
- Efficiënter: voorkomt dubbelingen en onnodige inzet van middelen (mensen en geld)
- Impact: Snellere reactie op maatschappelijke vraagstukken.

In Nederland wordt Open Science begeleid, gestimuleerd en aangestuurd door het Nationaal Platform Open Science (NPOS) tegen de achtergrond van de ontwikkeling van de European Open Science Cloud (EOSC).¹¹ Tevens zet de overheid, met name het ministerie van OCW, zich al vele jaren in voor het stimuleren van Open Science en is het overheidsbeleid dat open science en open access de norm zijn in wetenschappelijk onderzoek.

NPOS stimuleert ook het optimaal hergebruik van onderzoeksdata door een inventarisatie van het Nederlandse research data management – RDM-landschap (alle actoren / organisaties die actief zijn op het terrein van RDM en direct of indirect helpen bij het verzamelen, opslaan en archiveren en ook (FAIR) beschikbaar maken van onderzoekdata. Inclusief good practices en verbeterpunten, ook voorstellen gedaan kunnen worden voor optimalisering van het nationale datalandschap.

4.2 Wat betekent dit voor onderzoeksdata?

Open onderzoeksgegevens hebben betrekking op alle verzamelde en gecreëerde gegevens ter ondersteuning en voltooiing van onderzoek, en alle gegevens die ten grondslag liggen aan een bestaande of toekomstige onderzoekspublicatie en alle gegevens die essentieel zijn voor het repliceren van de resultaten.

Voordelen open onderzoeksproces

¹¹ TO2's (evenals RKI's), en bedrijven zijn op dit moment nog niet in het NPOS vertegenwoordigd, maar zullen gedurende looptijd van deze spelregels onderzoeken hoe hun stem in dit proces gehoord kan worden.

Een innovatief open proces heeft veel voordelen. Zo kunnen bijvoorbeeld patiëntenorganisaties met wetenschappelijke informatie een meer gelijkwaardiger gesprekspartner zijn voor zorgverzekeraars en farmaceuten. En kan een beter en vollediger begrip van de samenleving het (wetenschappelijk) onderzoeksproces bevorderen en versnellen.

Kanttekeningen bij een open proces en de term open data

Bij een volledig open proces zijn ook kanttekeningen te plaatsen, zoals mogelijk verlies van concurrentievoordeel, beperking van bescherming door IE-rechten (zoals vestiging octrooirecht en auteursrecht) en het mogelijk optreden van verschillen tussen nationale en internationale richtlijnen voor Open Science. Om deze negatieve aspecten te voorkomen zijn in nationale en EU regelgevende kaders (zie bijlage) daarom expliciete uitzonderingen opgenomen.¹² Daarnaast kunnen niet-onderzoekers het wetenschappelijk proces of de resultaten daarvan niet altijd adequaat interpreteren of begrijpen zodat openheid zonder toelichting averechts kan werken.

FAIR onderzoeksdata

Met betrekking tot onderzoeksdata spreken we daarom om misverstanden te voorkomen over FAIR in plaats van OPEN data. Om herbruikbaar en deelbaar te zijn, moeten data vindbaar, toegankelijk, interoperabel en herbruikbaar zijn, oftewel voldoen aan de FAIR-principes (findable, accessible, interoperable en reusable). Zie de bijlage 5 voor een uitgebreide beschrijving van de FAIR principes

A. Wat betekent dit voor partners in KIC?

- NWO: kan haar eigen voorbeeldfunctie en voortrekkersrol binnen Open Science en Open Onderzoeksdata blijven vervullen, o.a. binnen NPOS;
- TO2:
  - introduceren het datamanagementplan (of intensiveren het gebruik ervan);
  - maken hun onderzoeksdata FAIR;
  - overwegen aansluiting bij NPOS om zo hun stem te laten horen in de beleidsdiscussie;
  - overwegen deelname aan het Generiek Afsprakenstel Datadelen/een betrokkenheid bij de EOSC / en hun inzet op GAIA-x;
- VSNU: databank
- Bedrijven
  - introduceren het datamanagementplan (of intensiveren het gebruik ervan);
  - maken hun (onderzoeks)data FAIR;
  - overwegen deelname aan het Generiek Afsprakenstel Datadelen dat samen met NPOS wordt opgezet, om zo te betrokken te blijven bij actuele ontwikkelingen m.b.t. datadelen;

4.3 Onderzoeksdata in de praktijk: Voorwaarden PPS-projecten

Uitgangspunt voor het gebruik van onderzoeksdata in PPS projecten moet de herbruikbaarheid zijn en waar mogelijk openbaarmaking. Implementatie van het adagium: 'open als het kan, beschermd als het moet'. Aspecten als privacy, openbare veiligheid, ethische beperkingen, eigendomsrecht, intellectueel eigendom en commerciële belangen zijn legitieme argumenten om af te wijken van deze regel. Om herbruikbaarheid mogelijk te maken moeten data vindbaar, toegankelijk, interoperabel en herbruikbaar zijn, oftewel voldoen aan de FAIR-principes (findable, accessible, interoperable en reusable). Zie bijlage 5.

Om de bewustwording bij alle onderzoekers te vergroten vragen bij de aanvraag van een PPS project een Datamanagementparagraaf en bij het projectplan een Datamanagementplan. Hierdoor wordt reeds voor aanvang van het onderzoek gevraagd na te denken over de vraag hoe de verzamelde data geordend en gecategoriseerd moeten worden zodat het beschikbaar stellen daarvan voor hergebruik mogelijk wordt. Veelal betekent dit ook dat bij het tot stand komen van de data en de analyse daarvan al maatregelen getroffen moeten worden die de opslag en het delen later mogelijk maken.

---

¹² *Intellectual Property Rights, personal data protection and confidentiality, security concerns, as well as global economic competitiveness and other legitimate interests.*

Over de vorm en details van het DMP wordt nog overlegd tussen TO2 en NWO, waarbij het NWO format uitgangspunt is, maar vereenvoudigd zal worden voor alleen de meest noodzakelijke aspecten.

Belangrijke vragen om mee te nemen:

I Weten

- Welke data is in het spel;
  - Wiens data is het; [=> relatie Achtergrondkennis vooraf??]
  - Wat is karakter van de data?
Ligt er een relatie met privacy, openbare of nationale veiligheid, intellectueel eigendomsrecht, concurrentievermogen en commerciële belangen?
  - Welke soort data?
intermediair, publicatie-ondersteunend?
  - Voldoet de data aan de FAIR principes?
- Wat gaat ermee gebeuren tijdens project?;
- Wat doen partijen na afloop met de data?;
- Afspraken over data vastleggen in Datamanagementparagraaf [in de aanvraagfase] en in een basaal datamanagementplan [project].

II Monitoren

- Verloopt datamanagementplan zoals voorzien?
- Zijn afspraken over karakter van de data nog actueel?
[=> met name aspect van concurrentievermogen/commerciële belangen en veiligheid]
- Indien nodig aanpassen datamanagementplan.

III Evalueren

- Hoe zijn stappen I en II verlopen.

5 Spelregels Intellectueel Eigendom

5.1 Inleiding

De spelregels met betrekking tot de omgang met intellectuele eigendomsrechten bij publiek-private samenwerking bouwen voort op die welke in de vorige periode golden. Uit een inventarisatie van de betrokken deelnemers komt naar voren dat deze door hen als goed werkbaar worden ervaren. Tegen deze achtergrond en teneinde zoveel mogelijk continuïteit te verzekeren, zijn de aanpassingen in dit document tot een minimum beperkt.

De spelregels voor de omgang met IE zijn niet te beschouwen als een juridisch bindend instrument en komen niet in de plaats van de voor de deelnemende partners geldende juridische verplichtingen en de van toepassing zijnde wet- en regelgeving. Wel kunnen partijen zich bij het maken van concrete afspraken laten inspireren door deze spelregels. In samenwerking met universiteiten zullen partijen rekening houden met de specifiek afspraken die universiteiten hebben, zoals o.a. wordt weergegeven in bijlage 3.

Deze spelregels vormen een 'menukaart' die gebaseerd is op de IE-regimes binnen verschillende sectoren. Toepassing van de spelregels leidt als het ware tot keuzes binnen de menukaart. IE-rechten zijn een belangrijk middel in de keten van fundamenteel en toegepast onderzoek naar impact, valorisatie en innovatie. IE-rechten scheppen vaak de voorwaarden om te investeren om producten op de markt te kunnen zetten, diensten te leveren of technologie breed te kunnen inzetten. Door het complex juridische (en ook technische) karakter is dit onderwerp voor velen soms een ver van hun bed show.

Het is belangrijk de transparantie omtrent IE-rechten te vergroten, zodat deelnemers – publiek en privaat, en van heel groot tot erg klein – vooraf meer helderheid krijgen. Het belang van IE-rechten en de wijze waarop met intellectueel eigendom wordt omgegaan verschilt per sector soms in grote mate. De daaruit volgende noodzakelijke flexibiliteit is ook terug te zien bij de werkafspraken voor intellectueel eigendom bij privaat-publieke samenwerking.

Doel is om te komen tot werkbare IE-afspraken voor verschillende vormen van privaat-publieke samenwerking. De afspraken zijn geen richtsnoeren van de overheid maar aanbevolen werkafspraken van de partijen in de gouden driehoek. Deze set met afspraken zal borgen dat kennis "zoveel mogelijk vloeit, maar niet waardeloos is; het moet voor bedrijven en onderzoeksorganisaties aantrekkelijk blijven in gezamenlijke kennisontwikkeling te investeren en te participeren". Dat wil zeggen dat kennis zoveel mogelijk zou moeten leiden tot een veelheid aan commerciële exploitatie en de kennisbasis van OnderzoeksOrganisaties (OOs) intact en bruikbaar dient te blijven voor verdere vervolprojecten, zodat bedrijven ook in de toekomst geïnteresseerd blijven in samenwerking met OOs in PPS.

Het is ook van belang zich te realiseren dat er tussen de topsectoren grote verschillen zijn in het gebruik van IE-rechten. Dit hangt met name samen met hoe deze rechten geëxploiteerd worden. Zo gebruiken bijv. de farmaceutische industrie IE-rechten veelal om exclusiviteit te creëren, terwijl andere industrieën als de elektronische door het gebruik van algemeen gebruikte standaarden veel meer naar licentiëren aan derden streven, omdat exclusiviteit voor hen niet haalbaar is. Voor deze industrieën zijn exclusieve licenties niet zo belangrijk. Dit betekent dat men bij het bepalen van de IE werkafspraken ook rekening dient te houden met topsector specifieke elementen.

Aanpassingen in de eerste drie hoofdstukken van dit spelregeldocument nopen tot aanpassing van de IE spelregels daaraan. In het streven naar zoveel mogelijk continuïteit zijn de wijzigingen tot een minimum beperkt. Uitgangspunt is dat degene die deelneemt ook een voordeel moet hebben van die deelname. Het kan niet zo zijn dat de IE-regels stimuleren om aan de kant te blijven staan zonder te investeren en/of te participeren.

Anders dan derden zouden affiliates wel dezelfde rechten en toegang moeten kunnen verkrijgen, zolang dit een affiliate blijft. Hierbij is uitgegaan van de volgende definitie die ook in EU-verband wordt gehanteerd: een juridische entiteit waarover een deelnemer direct of indirect zeggenschap kan uitoefenen, dan wel die onder dezelfde directe of indirecte zeggenschap staat als de deelnemer of die zelf de directe of indirecte zeggenschap over een deelnemer uitoefent.¹³

Ook is het belangrijk zich te realiseren dat de modellen meestal een breed spectrum aan samenwerkingsverbanden afdekt. Dit betekent dat men in praktische gevallen niet klakkeloos de aanbevelingen dient te volgen, maar ook rekening dient te houden met een specifieke situatie. Zo maakt het bijvoorbeeld een verschil of een bedrijf 30%, 50% of 90% van de kosten van een project betaalt. Dit kan zich bijvoorbeeld uiten in een marktconforme vergoeding voor overdracht van de IE-rechten, die duidelijk verschillend kan zijn terwijl men over hetzelfde samenwerkingsmodel spreekt.

In acht moet worden genomen dat er sprake kan zijn van staatssteun. De Europese regels met betrekking tot staatssteun (met name het huidige O&O&I-kader) zijn daarbij uiteraard leidend. Ook de wet- en regelgeving met betrekking tot kennisveiligheid is hierbij van belang.

5.2 Onderzoeksmodellen en begrippen

5.2.1 Onderzoeksmodellen fundamenteel

Uitgegaan wordt van de varianten voor publiek-private samenwerking, zoals die hiervoor (paragraaf 1.3) schematisch zijn beschreven. Daarbij is uitgegaan van de volgende voortzetting van beleid:

Variant 1 (kennisgericht) ziet op kennisontwikkeling, die hetzij breed is gericht op de hele KIA, hetzij specifiek is gericht op een deel van de onderwerpen binnen een KIA. Het onderwerp wordt geïnitieerd vanuit de wetenschap, waarbij onderzoekers of kennisinstellingen bij bedrijven steun zoeken voor onderzoeksvoorstellen. De private bijdrage is beperkt tot maximaal 20% op projectniveau. Deze variant komt het meest overeen met variant 1 (brede vorm) uit de vorige programmeringsperiode.

Variant 2 (innovatiegericht) ziet op innovatie en is hetzij breed gericht op de hele KIA hetzij specifiek op een deel van de onderwerpen binnen een KIA. Het onderwerp wordt geïnitieerd vanuit een themateam, waarbij onderzoekers of kennisinstellingen steun voor onderzoeksvoorstellen zoeken bij bedrijven. De private bijdrage varieert van 10-20%. Deze variant komt het meest overeen met variant 2 (specifieke vorm) uit de vorige programmeringsperiode.

In *variant 3 (vraaggestuurd privaat)* ligt de focus op een of meerder specifieke onderwerpen binnen een KIA. Het initiatief gaat uit van een private partij, waarbij een bedrijf i.s.m. NWO, onderzoekers of kennisinstellingen uitnodigt om te participeren. De private bijdrage varieert van 30-50% op projectniveau. Deze variant komt het meest overeen met variant 3 (intensieve vorm) uit de vorige programmeringsperiode.

Variant 4 (vraaggestuurd publiek) ziet eveneens op een of meerdere specifieke onderwerpen binnen een KIA. Het onderwerp wordt geïnitieerd door een publieke partij, die i.s.m. NWO, onderzoekers/kennisinstellingen uitnodigt om te participeren. Onderzoekers/kennisinstellingen zoeken bij bedrijven steun voor onderzoeksvoorstellen. De private bijdrage bedraagt 30%. De vragende publieke partij draagt voor 50% bij. Deze variant is nieuw ten opzichte van de vorige programmeringsperiode.

Voor wat betreft de omgang met intellectuele eigendomsrechten is voor variant 4 aansluiting gezocht bij variant 1. Met deze kennisgerichte variant heeft de publiek-vraaggestuurde variant gemeen dat de private bijdrage relatief beperkt is en het zwaartepunt van de inhoudelijke bijdrage bij de kennisinstelling zal liggen. Dit werkt door in de omgang met IE-rechten. Door aansluiting te zoeken bij een bestaande variant wordt de eenvoud en overzichtelijkheid gediend.

---

¹³ Artikel 2.1(1) Verordening EU/1290/2013

5.2.2 Onderzoeksmodellen toegepast

Ook met betrekking tot toegepast onderzoek worden drie varianten onderscheiden. De verschillen tussen de modellen worden met name bepaald door de lengte (categorie 1 met langjarige programma's, categorie 2 met grote projecten en categorie 3 met korte termijn projecten), maar ook door de scope en de complexiteit van het onderzoek.

Bij de programma's variant (>4 jaar onderzoek) is er een programmatische benadering, d.w.z. redelijk fundamenteel onderzoek. Hieraan nemen veel bedrijven en 1 of meer OOs deel. Bij de grote projecten variant (1-4 jaar onderzoek) is het onderzoek gericht op technologische ontwikkeling, d.w.z. meer industrieel georiënteerd onderzoek. Hier werken meerdere bedrijven met 1 of meer OOs samen. Tenslotte is er de korte termijn projecten variant met projecten van minder dan een jaar gericht op technologie uitontwikkeling. Hier werken enkele bedrijven met 1 of meer OOs.

Voor alle varianten geldt dus dat er praktisch altijd meer dan 1 bedrijf bij de onderzoeken betrokken is. Alleen in de korte termijn projecten-variant kan er eventueel slechts 1 bedrijf deelnemen.

5.2.3 Aantal begrippen nader geduid

In dit document wordt veelvuldig gebruik gemaakt van de termen achtergrondkennis en voorgrondkennis. Deze twee termen zijn van groot belang op het gebied van intellectueel eigendom bij onderzoekssamenwerking tussen private en publieke partijen. Het onderscheid wordt gevormd door de start van een project.

Achtergrondkennis: alle kennis (inclusief IE-rechten) die deelnemers vooraf aan het project bezitten of buiten het project om genereren en kunnen inbrengen om meer kennis te genereren¹⁴. Op deze achtergrondkennis kan dan (eventueel) voortgebouwd worden tijdens het samenwerkingsproject. Dus vaak is de kennis uit het samenwerkingsproject zelf, de zogenaamde voorgrondkennis, niet zonder toegang of kennisname van deze achtergrondkennis te begrijpen of te gebruiken. Met andere woorden: in PPS werken deelnemers dan samen om vanuit hun achtergrondkennis, voorgrondkennis te genereren. Vandaar dat zowel regelingen voor eigendom, toegang en gebruik van achtergrond- alsook van voorgrondkennis worden aangegeven.

Onder **Voorgrondkennis** wordt verstaan: kennis en resultaten die binnen het project worden gegenereerd. Dit is onder te verdelen in: vrij beschikbare kennis, interne know how (binnen het project) en intellectuele eigendomsrechten. De interne know how is beschikbaar voor de deelnemers aan het project. Voor de intellectuele eigendomsrechten gelden speciale regelingen.

Ook het begrip onderzoeksorganisatie (OO) is gebruikt om de spiegeling met EU-voorschriften, die zijn vastgelegd in de regels voor staatssteun, zonder omwegen te kunnen maken.

---

¹⁴ In veel definities is background knowledge beperkt tot kennis die vóór aanvang van het project aanwezig is bij een der partijen (vgl art 2(1)4 van Verordening EU/1290/2013) en wordt kennis tijdens maar niet in het kader van het project door een der partijen ontwikkeld, aangeduid als sideground knowledge. Omdat beide gelijk worden behandeld, worden in deze spelregels beide begrippen aangeduid als: achtergrondkennis.

5.3 Achtergrondkennis

5.3.1 Eigendom achtergrondkennis

Fundamenteel onderzoek

variant 1 en variant 4	variant 2	variant 3
Altijd bij de inbrenger.		

Toegepast onderzoek

<i>Programma's variant</i>	<i>Grote projecten variant</i>	<i>Korte termijn projecten variant</i>
Altijd bij de inbrenger.		

Deelnemers aan privaat-publieke samenwerking kunnen hun eigen kennis (achtergrondkennis) inzetten om nieuwe kennis te genereren. De deelnemer kan de eigendom niet verliezen door mee te doen aan privaat-publieke samenwerking.

5.3.2 Toegang en gebruik achtergrondkennis

5.3.2.1 Tijdens project

Fundamenteel onderzoek

variant 1 en variant 4	variant 2	variant 3
Royalty free indien redelijkerwijs nodig.		

Toegepast onderzoek

<i>Programma's variant</i>	<i>Grote projecten variant</i>	<i>Korte termijn projecten variant</i>
Royalty free indien redelijkerwijs nodig.		

Uitgangspunt is dat het gebruik van achtergrondkennis enkel tijdens en uitsluitend ten behoeve van het project voor deelnemers royalty free mogelijk is. Deelnemers verlenen als het ware aan elkaar een gratis niet-exclusieve, niet-overdraagbare licentie, zonder het recht op sublicentie, uitsluitend voor het uitvoeren van het project.

Een aandachtspunt is hoe wordt bepaald over welke kennis het dan gaat. Bekende modellen zijn het werken met een zogeheten negatieve lijst (welke kennis wordt niet ingebracht) of een positieve lijst (welke kennis wordt wel ingebracht). Naast het identificeren van de kennis die als achtergrondkennis wordt ingebracht, is het van belang vast te stellen onder welke voorwaarden deze wordt ingebracht ('subject to legal restrictions or limits') en daarover van te voren overeenstemming te bereiken. Dat is met name van belang waar ingebrachte achtergrondkennis de status van bedrijfsgeheim heeft. Om deze reden wordt (anders dan in de vorige versie van de spelregels) aanbevolen te werken met een positieve lijst. Daarmee wordt ook aangesloten bij de actuele versie van de DESCA modelovereenkomst voor H2020 projecten (www.DESCA-2020.eu; artikel 9.1). Dit geldt voor alle vormen van samenwerking, dus voor zowel fundamenteel als toegepast.

5.3.2.2 Na het project

a. Na het project voor deelnemers

Fundamenteel onderzoek

variant 1 en variant 4	variant 2	variant 3
Intentieverklaring in combinatie met inspanningsverplichting gebruik mogelijk te maken.		

Toegepast onderzoek

<i>Programma's variant</i>	<i>Grote projecten variant</i>	<i>Korte termijn projecten variant</i>
Intentieverklaring in combinatie met inspanningsverplichting gebruik mogelijk te maken.		

Een regeling over toegang tot achtergrondkennis na afloop van het project voor de deelnemers zal verschillen naar gelang de aard van het project. Partijen maken hier bij voorkeur vooraf afspraken over. Ook hier is het uitgangspunt dat de resultaten van het project, de voorgrondkennis, zoveel mogelijk commercieel gebruikt moeten kunnen worden door de deelnemers aan dat project¹⁵. Ervan uitgaande dat door de deelnemende bedrijven en OOs het commercialiseren van voorgrond beoogd wordt, rust op hen een redelijke inspanningsverplichting dat voor deelnemers mogelijk te maken. Daarbij geldt dat deelnemers hetgeen zij redelijkerwijs en zonder hun commerciële belangen te schaden kunnen meedelen, ook moeten meedelen. De redelijke inspanningsverplichting is geen resultaatsverplichting om te commercialiseren. Een redelijke inspanningsverplichting betekent dat de voorwaarden/condities waaronder de achtergrond door haar eigenaar beschikbaar wordt gesteld voor het commercialiseren van de voorgrond redelijk moeten zijn, zodat die exploitatie ook werkelijk commercieel mogelijk is. Echter de eigenaar van de achtergrond bepaalt uiteindelijk de marktconforme condities waaronder de achtergrond ter beschikking wordt gesteld. Ook dient de periode te worden beperkt waarin de deelnemende bedrijven gebruik kunnen maken van het recht tot het verkrijgen van toegangsrechten tot de achtergrondkennis van een andere partij, indien dit nodig is voor het commercialiseren van voorgrondkennis. Het voorstel is om ook hier het DESCAModel te volgen en te kiezen voor een periode van maximaal twaalf maanden na afloop van het project. Deze termijn kan in overeenstemming met de betreffende partijen worden verlengd.¹⁶

b. Verder onderzoek door de onderzoeksorganisatie

Fundamenteel onderzoek

variant 1 en variant 4	variant 2	variant 3
1) Achtergrond OO in principe beschikbaar. 2) Niet openbare achtergrond en IE-rechten andere deelnemers alleen met expliciete toestemming.		

¹⁵ Onder "zoveel mogelijk" wordt niet verstaan de situatie dat een bedrijf gehouden is achtergrond beschikbaar te stellen om een OO in staat te stellen een licentie te geven aan derden, die met het bedrijf concurreren. De geïnteresseerde derde moet rechtstreeks met de eigenaar van de achtergrondkennis over de licentievooraanwaarden onderhandelen.

¹⁶ Artikel 9.4 DESCAModel

Toegepast onderzoek

<i>Programma's variant</i>	<i>Grote projecten variant</i>	<i>Korte termijn projecten variant</i>
1) Achtergrond OO in principe beschikbaar. 2) Niet openbare achtergrond en IE-rechten andere deelnemers alleen met expliciete toestemming.		

Bij alle vormen van onderzoek is het essentieel dat de onderzoeksorganisatie verder onderzoek en onderwijs kan verrichten met haar eigen achtergrondkennis. Verder onderwijs en onderzoek met gebruik van de eigen voorgrondkennis moet voor deelnemers altijd mogelijk zijn. Wanneer een OO verder (contract)onderzoek wil doen met derden (zijnde niet deelnemers), dan is de toegang tot de achtergrond van andere deelnemers als bedrijven of andere OOs die meegedaan hebben in het project niet vanzelfsprekend. De OO, die het verdere onderzoek wil doen, zal dan de expliciete toestemming van deze andere deelnemers nodig hebben voor het gebruik van de achtergrondkennis van deze andere deelnemers buiten het project. Er moet met name gedacht worden aan bedrijfsgeheimen (recepten e.d.), die een bedrijf niet voor verder onderzoek ter beschikking van een derde (mogelijke concurrent) wil stellen. Bij fundamenteel onderzoek impliceert het gebruik van promovendi overigens dat het heel moeilijk is om kennis langdurig geheim te houden. Dit komt enerzijds mede door het belang van publicaties voor promovendi en anderzijds door de ontwikkeling van hun loopbaan, waar ze heel goed bij derden in dienst kunnen treden. Bij toegepast onderzoek kan het eventueel gemakkelijker zijn toegang tot achtergrondkennis van bedrijven te verkrijgen omdat de brede opzet van dergelijke programma's het voor bedrijven van meet af aan al moeilijk maakt achtergrondkennis exclusief te houden.

c. Toegang na het project voor derden**Fundamenteel onderzoek**

variant 1 en variant 4	variant 2	variant 3
Geen standaard rechten voor derden.		

Toegepast onderzoek

<i>Programma's variant</i>	<i>Grote projecten variant</i>	<i>Korte termijn projecten variant</i>
Geen standaard rechten voor derden.		

Derden, niet zijnde deelnemers aan het project, hebben in principe geen rechten op toegang tot achtergrondkennis. Het is voor bedrijven en OO dan ook niet mogelijk ex ante (vooraf) onbekende derden bepaalde rechten toe te kennen. In voorkomende gevallen moeten derden dus zelf met houders van achtergrondkennis regelingen treffen.

5.4 Voorggrondkennis

5.4.1 Eigendom voorggrondkennis

Fundamenteel onderzoek

variant 1 en variant 4	variant 2	variant 3
Rechthebbende.	1. Rechthebbende. 2. Eventueel Centraal eigendom. 3. Commerciële gebruiker.	1. Rechthebbende. 2. Commerciële gebruiker

Toegepast onderzoek

<i>Programma's variant</i>	<i>Grote projecten variant</i>	<i>Korte termijn projecten variant</i>
1. Rechthebbende. 2. Eventueel centraal eigendom. 3. Commerciële gebruiker	1. Rechthebbende. 2. Eventueel centraal eigendom. 3. Commerciële gebruiker	1. Rechthebbende. 2. Eventueel centraal eigendom. 3. Commerciële gebruiker

Voorgrondkennis is onder te verdelen in: vrij beschikbare kennis, interne know how (binnen het project) en intellectuele eigendomsrechten. De interne know how is beschikbaar voor de deelnemers aan het project. Voor de intellectuele eigendomsrechten gelden speciale regelingen.

Het juridische uitgangspunt is in beginsel "ownership follows inventorship". Op grond daarvan kan de aanspraak op een IE-recht en know how toevallen aan een onderzoeksorganisatie, een bedrijf wiens onderzoekers deelnemen aan het project of, er kan gezamenlijke eigendom ontstaan. De aanspraak op een IE-recht vindt zijn oorsprong bij de uitvinder, maar komt doorgaans toe aan de werkgever van de uitvinder (dit kan zowel een bedrijf als een onderzoeksorganisatie zijn). Belangrijk is dat kennis niet op de plank blijft liggen maar dat de eigendom of gebruiksrechten terecht komen bij de commerciële gebruiker. In de praktijk werkt het vaak als een tweetrapsraket. Bijvoorbeeld: de aanspraak op IE ontstaat rechtmatig bij de onderzoeksorganisatie en gaat vervolgens over op een bedrijf door middel van een overeenkomst tussen de onderzoeksorganisatie en het bedrijf wanneer het bedrijf de rechten commercieel wil gebruiken. Commercieel gebruiken dient hier breed uitgelegd te worden, dat wil zeggen dat ook uit-licentiëren door een onderzoeksorganisatie of een bedrijf (bijvoorbeeld een universitaire start-up of spin-off) hieronder valt. Dat de commerciële gebruiker het eigendom heeft verkregen is ook gunstig, omdat deze vaak het best in staat is de rechten te beheren, dat wil zeggen beslissingen te nemen over de vorm van de octrooiaanvraag (bijvoorbeeld categorieën claims) alsook in welke landen octrooien nodig zijn voor commerciële exploitatie.

In geval van varianten 1 en 4, waarbij de OO in de lead is, zal eigendom doorgaans ontstaan bij de onderzoeksorganisatie. De OO kan in principe beslissen hoe het recht optimaal te exploiteren, waarbij overdracht naar een bedrijf alsook het opzetten van een spin out tot de mogelijkheden behoren.

Variant 2 wijkt hier niet veel van af, want de IE-rechten worden eigendom van de juridisch rechthebbende (wat nu ook vaker bedrijven zullen zijn, indien onderzoekers van bedrijven de kennis hebben gegenereerd, op welke kennis de IE-rechten rusten of kunnen rusten.). De samenwerkingsverbanden binnen deze vorm van PPS zijn soms erg complex. In uitzonderlijke gevallen kan het, in overeenstemming tussen betreffende partijen, de voorkeur hebben de eigendom van ontstane IE-rechten (ook) centraal te leggen. Dit maakt het gemakkelijker de rechten te beheren en licenties te verlenen wanneer vele partijen deelnemen, of ook als een tussenoplossing voordat het aan de commerciële gebruiker overgedragen wordt.

Gezien de nog steeds grote publieke bijdrage wordt aanbevolen om bij brede toepassingen geen eigendom van IE-rechten over te dragen, maar licenties - eventueel voor een specifiek toepassingsgebied - te overwegen. Er kunnen dan door de eigenaar van de voorgrondkennis ook nog licenties in andere toepassingsgebieden worden afgesloten. Zo kan voorgrondkennis leiden tot optimale brede commerciële exploitatie. De deelnemende bedrijven verkrijgen een vooraf door partijen overeen te komen voorkeursrecht voor overdracht van voorgrondkennis.

Toegepast onderzoek:

Bij de toegepaste modellen is in bijna alle gevallen sprake van een aantal bedrijven dat met 1 of meer OOs samenwerkt. Dit maakt een eigendomsregeling complex. Door bijdrages 'in kind' kunnen IE rechten zoals octrooien zowel bij bedrijven alsook bij OOs ontstaan. Ook hier is het belangrijk dat eigendom van IE-rechten uiteindelijk ligt bij die bedrijven of OOs die de rechten uiteindelijk ook gaan exploiteren. Dit zal per project verschillend kunnen zijn. In voorkomende gevallen kan het eigendom bij een van de deelnemende partijen gelegd worden om centraal een beter beheer van de rechten mogelijk te maken. Hierbij is het belangrijk dat in lijn met de geformuleerde uitgangspunten, kennis beschikbaar blijft voor onderzoek en onderwijs.

5.4.2 Toegang en gebruik voorgrondkennis

5.4.2.1 Tijdens het project voor deelnemers

Fundamenteel onderzoek

variant 1 en variant 4	variant 2	variant 3
Royalty free.		

Toegepast onderzoek

<i>Programma's variant</i>	<i>Grote projecten variant</i>	<i>Korte termijn projecten variant</i>
Royalty free.		

Tijdens het project is het vooral belangrijk dat het project voortgang kan vinden en dat er geen blokkades worden opgeworpen door deelnemers. Dat betekent dat wanneer er rechthebbenden op voorgrondkennis zijn, ze deze kennis beschikbaar stellen tijdens het project middels een royalty vrije, niet exclusieve, niet-overdraagbare licentie, zonder het recht op sub-licentie, indien dit nodig is voor de uitvoering van het project. Dit geldt voor alle modellen, waarbij goede omschrijvingen van de toepassingsgebieden behulpzaam zijn om geen onnodige blokkades te ervaren. Voor bedrijfsgeheimen of andere know how kan de eigenaar tot geheimhouding besluiten.

5.4.2.2 Na het project

a. Na het project voor deelnemers

Fundamenteel onderzoek

variant 1 en variant 4	variant 2	variant 3
<u>Know how</u> Royalty free + niet exclusief.	<u>Know how</u> Royalty free + niet exclusief.	<u>Know how</u> Royalty free + niet exclusief.
<u>IE-rechten</u> OO in de lead. Geen automatisch recht. Specifieke omstandigheden dient OO mee te nemen.	<u>IE-rechten</u> Niet exclusief is het uitgangspunt.	<u>IE-rechten</u> Royalty free niet exclusief Optie voor deelnemend bedrijf op exclusieve licentie (voor toepassingsgebied).

Toegepast onderzoek

<i>Programma's variant</i>	<i>Grote projecten variant</i>	<i>Korte termijn projecten variant</i>
<u>Know how</u> Royalty free + niet exclusief.	<u>Know how</u> Royalty free + niet exclusief.	<u>Know how</u> Royalty free + niet exclusief.
<u>IE-rechten</u> Niet exclusief is het uitgangspunt. Eventueel optie voor deelnemend bedrijf op exclusieve licentie voor toepassingsgebied.	<u>IE-rechten</u> Niet exclusief is het uitgangspunt. Eventueel optie voor deelnemend bedrijf op exclusieve licentie voor toepassingsgebied.	<u>IE-rechten</u> Royalty free en niet exclusief is het uitgangspunt. Eventueel optie voor deelnemend bedrijf op exclusieve licentie (voor toepassingsgebied).

Toegang en gebruik van voorgrondkennis is een van de essentiële onderdelen van onderzoeksprojecten. Toegang en gebruik is vaak veel belangrijker dan de vraag: wie heeft het eigendom? Het gemaakte onderscheid tussen de verschillende soorten voorgrondkennis is van belang bij de toegang daartoe. Er wordt daarbij onderscheid gemaakt tussen interne know how en IE-rechten.

Uitgangspunt is daarnaast dat voor een deelnemer die mede-uitvinder is maar (mede-) eigendom heeft overgedragen, de niet-exclusieve licentie voor eigen intern en niet commercieel gebruik in alle varianten royalty free is.

Interne know how

In principe houden deelnemers het recht om binnen het project gecreëerde knowhow te gebruiken voor interne onderzoeksdoeleinden, royalty vrij. Specifieke afspraken kunnen gemaakt worden in een project voor speciale categorieën knowhow, zoals trade secrets. In geval één van de deelnemers een exclusieve toegang (lead time) wenst te verkrijgen dan zal hij daar goede afspraken (eventueel met vergoeding) over dienen te maken (know-how licentie). Deelnemers dienen zelf af te spreken of en zo ja voor hoe lang ze interne know how geheim willen houden.

Fundamenteel onderzoek

IE-rechten

In de varianten 1 en 4-projecten ligt het eigendom veelal bij de OO. Het bedrijf heeft een relatief geringe bijdrage gedaan en heeft daarom geen automatisch recht op toegang tot of eigendom van de IE-rechten. De OO kan hierover min over meer zelfstandig (in variant 4 allicht in overleg met de betrokken publieke partij) beslissen. Aanbevolen wordt om bij een dergelijke beslissing in aanmerking te nemen: de hoogte van de relatieve bijdrage (1% of 20% bijdrage maakt groot verschil) en eventuele andere omstandigheden (bijvoorbeeld exploitatie is alleen mogelijk via één bepaald bedrijf).

Andere omstandigheden kunnen ook van belang zijn, zoals exclusiviteit voor technostarters en voor het MKB in de creatieve industrie en de ICT.

Het voordeel voor de deelname aan deze variant PPS zit hem met name in het zogenaamde kijkje in de keuken. Bedrijven krijgen als eerste kennis van nieuwe ontwikkelingen, krijgen vroegtijdige informatie wat kan leiden tot kostenbesparingen. Ook kan deze samenwerking helpen bij scouten van talentvolle onderzoekers.

In geval van een variant 2 project is voor deelnemers een niet-exclusieve licentie het uitgangspunt, deze zou bij voorkeur (en waar passend binnen de staatssteunkaders) royalty free moeten zijn. Daarbij maken partijen onderling afspraken over de ondergrens van de eigen bijdrage door het bedrijf. Het zou ook mogelijk moeten zijn voor partijen om een exclusieve licentie af te spreken, eventueel in bepaalde toepassingsgebieden of markten. Ook daarbij speelt de eigen bijdrage een belangrijke rol.

In een variant 3 project heeft een deelnemend bedrijf een niet-exclusieve royalty-vrije licentie met een optie op een exclusieve licentie (zo het bedrijf al niet de eigendom heeft, zie hierboven). Dit moet wel weer toegestaan zijn binnen de staatssteunkaders. Het kan voor de eigenaar van de IE-rechten voordelig zijn om exclusieve licenties te beperken tot een specifiek toepassingsgebied, zodat door de eigenaar licenties in andere toepassingsgebieden gegeven kunnen worden en er maximale valorisatie bereikt kan worden.

Toegepast onderzoek

IE-rechten

Voor alle modelvarianten geldt dat meestal vanwege de deelname van meerdere bedrijven en het precompetitieve karakter de voorgrondkennis slechts niet-exclusief gelicentieerd kan worden. Uitzonderingen hierop zijn mogelijk. Deze gelden voor alle model varianten. Bij voorbeeld wanneer in een project bedrijven met duidelijk verschillende activiteitsgebieden deelnemen, is het denkbaar dat voorgrondkennis toegepast in een heel specifiek toepassingsgebied exclusief gelicentieerd wordt aan het bedrijf dat actief is in dat specifieke gebied. De basisgedachte is ook hier dat voorgrond kennis zo goed mogelijk commercieel geëxploiteerd dient te worden. Dit kan met name voor MKB bedrijven, die heel gespecialiseerd zijn, een aansporing zijn om in een project deel te nemen. Dit geldt met name voor de programma's en grote projecten varianten. Voor de korte termijn projecten variant is het mogelijk dat slechts 1 bedrijf deelneemt. In dat geval kan overwogen worden dat bedrijf exclusieve rechten op de voorgrondkennis te verlenen, eventueel maar niet noodzakelijk beperkt tot een specifiek toepassingsgebied.

b. Verder onderzoek door OO voor deelnemers

Fundamenteel onderzoek

variant 1 en variant 4	variant 2	variant 3
Altijd, voor eigen voorgrond mits geen exclusieve rechten verleend.		

Toegepast onderzoek

Programma's variant	Grote projecten variant	Korte termijn projecten variant
Altijd, voor eigen voorgrond mits geen exclusieve rechten verleend.		

Bij alle vormen van onderzoek is het belangrijk dat een OO verder onderzoek kan doen en onderwijs kan verzorgen met de behaalde eigen resultaten uit eerder onderzoek. Dit betekent dat voor alle vormen verder onderwijs en onderzoek met gebruik van de eigen voorgrondkennis voor deelnemers altijd mogelijk moet zijn.

c. Verder onderzoek door OO voor derden**Fundamenteel onderzoek**

variant 1 en variant 4	variant 2	variant 3
<u>Know how</u> Eventueel mogelijk via een licentie met eigenaar know how.	<u>Know how</u> Eventueel mogelijk via een licentie met eigenaar know how.	<u>Know how</u> In principe geen toegang, maar na lead time mogelijk wel door licentie met eigenaar know how.
<u>IE-rechten</u> In principe mogelijk voor IE van OO. OO houdt rekening met positie eerdere deelnemers.	<u>IE-rechten</u> Afhankelijk van het samenwerkingsverband kunnen derden toetreden.	<u>IE-rechten</u> Gedurende lead time geen toegang voor derden.

Toegepast onderzoek

Programma's variant	Grote projecten variant	Korte termijn projecten variant
<u>Know how</u> In principe mogelijk tegen entrance fee.	<u>Know how</u> In principe mogelijk tegen entrance fee.	<u>Know how</u> In principe niet mogelijk tijdens project, eventueel daarna tegen fee.
<u>IE-rechten</u> In principe mogelijk tegen entrance fee.	<u>IE-rechten</u> In principe mogelijk tegen entrance fee.	<u>IE-rechten</u> In principe niet mogelijk tijdens project, eventueel daarna tegen fee.

Dit betreft het doen van verder onderzoek voor derden door de onderzoeksorganisatie met know how of IE rechten die niet in handen van de onderzoeksorganisatie zelf is. Uitgangspunt is dat deelnemers aan PPS meer voordeel moeten hebben dan derden die later toegang tot de ontwikkelde kennis willen verkrijgen.

In alle gevallen geldt dat verder "en additioneel" onderzoek door OO voor derden alleen mogelijk is als de eigenaar van de know how en/of de IE rechten, als dat niet de OO zelf is, toestemming geeft, of bij aanvang van een project duidelijk is dat het project een open karakter heeft, waarbij derden later kunnen intreden.

Fundamenteel onderzoek:

Interne know how

Voor de interne know how geldt in de varianten 1,2 en 4, dat toegang tot de know how van de OO mogelijk is via een licentie. Voor de intensieve vorm geldt dat er voor derden in principe geen toegang is, maar dat bij niet gebruik van de know how na een bepaalde lead time voor het deelnemende bedrijf de know how voor derden beschikbaar zou kunnen komen. De lead time is afhankelijk van de specifieke situatie. In het algemeen wil 'gebruik' zeggen dat een bedrijf doorlopend activiteiten ontwikkelt om tot commercialisatie van de technologie te komen. Er kan tussen een laboratorium uitvinding en commercialisatie wel 5 tot 10 jaar liggen. Partijen maken in de overeenkomst afspraken over de lead time.

IE-rechten

In varianten 1 en 4 is toegang tot de rechten van de OO in principe mogelijk. De OO bepaalt de vergoeding en houdt daarbij rekening met de positie van de publieke partij en de eerdere deelnemers aan het project. In variant 2 hangt het af van de regeling rond de samenwerking, bijvoorbeeld in een open systeem, kan een derde instappen wanneer zij een entrance fee betaalt. In andere gevallen zal, indien de eigendom van de IE-rechten bij een bedrijf ligt, de toegang voor derden niet altijd mogelijk zijn. In variant 3 zal gezien het besloten karakter toegang voor derden doorgaans pas in beeld komen als het bedrijf gedurende een af te spreken lead time zelf geen gebruik maakt van de IE-rechten. De lengte van de lead time bevindt zich bij voorkeur tussen de lengte van het prioriteitsjaar en de mogelijkheid voor de OO om nog voor de 30 maanden termijn van de PCT procedure derden te kunnen benaderen.

Toegepast onderzoek:

Het karakter van de toegepaste onderzoeksvarianten is veel meer open. In principe kunnen bedrijven ook tijdens de looptijd van een project tegen een 'entrance fee' later aan het project deelnemen. Slechts bij de korte termijn projecten variant is dit niet mogelijk, maar dit heeft meer met het kortlopende karakter van de projecten te maken (er is geen tijd om derden toe te laten) dan met uitsluiten van derden.

Dit betekent dat in principe toegang tot voorgrondkennis van de OO kan worden verkregen. De entrance fee zorgt er dan voor dat eerdere deelnemers niet benadeeld worden.

5.5 Geheimhouding en publicatie

Met betrekking tot geheimhouding dient onderscheid gemaakt te worden tussen achtergrondkennis die wordt ingebracht door een van de partijen en voorgrondkennis die in het kader van het project wordt ontwikkeld. Met betrekking tot achtergrondkennis die wordt ingebracht, zullen in het contract afspraken worden gemaakt over geheimhouding. Bij het maken van die afspraken zullen ook afspraken gemaakt worden over de duur. Daarvoor is vereist dat afspraken omtrent geheimhouding worden gemaakt tussen deelnemende partijen. Daarmee geeft de houder van een bedrijfsgeheim ook invulling aan zijn inspanningsverplichting om geheimhouding actief te bewaken. Doorgaans zal dit betekenen dat met betrekking tot achtergrondkennis die de status van bedrijfsgeheim publicatie niet (of slechts beperkt of met een vertraging) mogelijk zal zijn. Ook met betrekking tot voorgrondkennis is het verstandig erop te letten dat met de publicatie van voorgrondkennis geen bedrijfsgeheime achtergrondkennis wordt meegenomen.

Met betrekking tot voorgrondkennis kan alleen bij hoge uitzondering en onderbouwd met wederzijdse instemming van partijen bepaalde kennis geheim worden gehouden om interne know how (trade secrets) te creëren en octrooien aan te kunnen vragen (octrooieerbare materie mag niet gepubliceerd worden voor indiening van de octrooiaanvraag). In het algemeen zal bij het voornemen van een deelnemer aan de PPS om te publiceren de openbaarmaking gescreend dienen te worden door de deelnemende bedrijven en de OO. We stellen voor om een dergelijke screening binnen één maand te laten plaatsvinden om publicatie niet onnodig op te houden.

Met name in fundamenteel onderzoek, maar ook in toegepast onderzoek waarin door de OO voor de uitvoering van het onderzoek een promovendus wordt aangesteld, is het publiceren van resultaten van groot belang. Deelnemers dienen zich in te spannen om publicatie mogelijk te maken. Bij het constateren van interne know how (trade secrets) of octrooieerbare materie kan een deelnemend bedrijf vragen om uitstel van publicatie voor enkel maanden (variërend tussen drie en zes maanden) of aanpassing van de publicatie zodat trade secrets of eventuele geheime achtergrondkennis bewaard blijven. Hier dient een duidelijke afweging van belangen plaats te vinden, waarbij het belang van publicatie afgewogen wordt tegen het belang van het bedrijf of de OO. De lengte van het uitstel zal afhankelijk zijn van de complexiteit van de octrooiaanvraag (bijvoorbeeld overleg met meerdere deelnemers, of meerdere uitvinders van verschillende deelnemers). Dat laat onverlet dat de organisatie die het octrooi wil aanvragen zijn best zal doen de publicatie niet onnodig te vertragen.

Bij de varianten 1 en 4 van fundamenteel onderzoek zal, vanwege de geringe bijdrage van de deelnemende bedrijven de OO overeenkomstig haar valorisatiebeleid de deelnemende bedrijven vragen of zij interne know how of octrooieerbare materie in de geplande publicatie zien. Wel is het zo dat een eventueel octrooi dat kan ontstaan, natuurlijk ook van voordeel is voor de OO zelf. Dus het is voordelig voor de OO bedrijven te vragen publicaties te screenen om zo nieuwheidsschadelijke publicaties te vermijden.

In de varianten 2 en 3 en ook bij alle vormen van toegepast onderzoek hebben de deelnemende partijen het recht om de publicatie te screenen op octrooibare materie en (indien daarover afspraken zijn gemaakt) trade secrets alsook om uitstel van publicatie voor een periode van enkele maanden (variërend tussen drie en zes maanden) te vragen.

5.6 Geschillenregeling

PPS is gestoeld op vertrouwen tussen de deelnemers. Partijen die deelnemen aan een onderzoeksproject hebben daarbij ieder hun eigen oogmerk en doen mee vanuit hun eigen achtergrond. Doelstellingen en belangen kunnen daarbij overeenstemmen, maar kunnen ook uiteenlopen. Dat laatste hoeft geen probleem te zijn, mits partijen begrijpen wat de ander beoogt en hierover goed afspraken maken met elkaar. Toch kan het onverhoopt gebeuren dat partijen verschillende inzichten hebben over hoe bepaalde regelingen dienen te worden uitgelegd. In zo'n geval wordt voorgesteld dat partijen eerst proberen er onderling uit te komen. Mocht dat niet lukken dan kunnen zij zich te wenden tot een mediator, voor het MKB kan eventueel gedacht worden aan het inschakelen van een expert (bijv. van NL Octrooicentrum). In het uiterste geval staat het partijen vrij om naar de rechtbank te gaan.

5.7 IPR – rules

5.7.1 IPR procedures – IPR manager

Bij voorkeur wordt er in een project geen externe IPR manager benoemd, maar ligt de verantwoordelijkheid voor de IE-rechten bij die partij die de rechthebbende is en/of de exploitatie doet. Het is belangrijk dat van te voren hierover helderheid verschaft wordt. Dat wil zeggen bij voorkeur zou één van de deelnemers de IE-rechten moeten beheren.

Het beheer van de IE-rechten ligt in de eerste plaats bij de eigenaar. Deze dient goede afspraken met mede-eigenaren en andere belanghebbenden te maken. Dit betekent niet dat bij elke beslissing omtrent IE-rechten andere belanghebbenden geraadpleegd dienen te worden. In het algemeen zal de eigenaar een mandaat van anderen hebben beslissingen eigenmachtig te nemen, waarbij hij dan rekening houdt met de anderen.

5.7.2 Kosten IE

Uitgangspunt is dat degene die het eigendom van de IE-rechten heeft ook de kosten op zich neemt, terwijl een gebruiker/belanghebbende die geen mede uitvinder is, een redelijke bijdrage levert. Dit betekent in veel gevallen dat de initiële kosten voor aanvragen bij de juridisch rechthebbende (werkgever uitvinder) liggen, maar dat de instandhoudingskosten bij de gebruiker (bedrijven) terecht komen, die dan ook vaak de eigendom heeft overgenomen. Bij meerdere gebruikers kunnen de kosten dan verdeeld worden over de gebruikers.

5.7.3 Waardering/opbrengst verdeling

Het staatssteunkader voor Onderzoek, Ontwikkeling en Innovatie schrijft bij indirecte staatssteun bij privaat-publieke samenwerking voor, dat er een marktconforme vergoeding betaald dient te worden wanneer een OO zijn IE-rechten overdraagt of licentieert aan een bedrijf. Van deze marktconforme prijs mag de eigen bijdrage (cash of in kind) aan het project nog worden afgetrokken, zo wordt voorkomen dat deelnemers twee keer betalen. Het begrip marktconform vormt daarbij een moeilijkheid. Bedrijven willen zo vroeg mogelijk weten wat zij voor de IE-rechten dienen te betalen. Daartoe zijn in de praktijk drie gangbare modellen beschikbaar: (i) 'costs based' (gemaakte kosten zijn de basis van een vergoeding), (ii) 'market based' (vergelijkbare IE transacties (verkoop, licenties) in markt zijn de basis), en (iii) 'income based' (toekomstige inkomsten zijn de basis). Welk model het meest in aanmerking komt zal mede afhangen van het stadium van ontwikkeling van de uitvinding en de mate waarin marktmogelijkheden daarvoor goed kunnen worden ingeschat.

5.7.4. Anti shelving

Het is niet de bedoeling van in publiek-private samenwerking ontwikkelde kennis dat deze onbenut achterblijft bij de partij die de eigendom of gebruikersrechten over deze kennis heeft verkregen. Bij het aangaan van een overeenkomst besluiten partijen over een anti-shelving bepaling

Bijlage 1: Samenstelling Regiegroep

ORGANISATIE	NAAM DEELNEMER
Boegbeelden	
Agri & Food	Dirk Duijzer
Chemie	Emmo Meijer
Creatieve Industrie	Jan de Waal
Energie	Manon Jansen
HTSM	Marc Hendrikse
Logistiek	Aad Veenman
LSH	Carmen van Vilsteren
Tuinbouw & Uitgangsmaterialen	Jaap Bond
Water & Maritiem	Thecla Bodewes
ICT	Jeannine Peek
Ministeries:	
Algemene Zaken (raadadviseur)	Danielle Schiet
Binnenlandse Zaken (DG)	Chris Kuijpers
Buitenlandse Zaken (DG)	Hanneke Schuiling
Defensie (DG)	Joep Wijnands
EZK (DG)	Sandor Gaastra
EZK (DG)	Focco Vijselaar
Financiën (coördinerend inspecteur)	Gerco Weenink
I&W (SG)	Jan Hendrik Dronkers
J&V (plv. NCTV)	Hester Somsen
LVN-DG	Marije Beens
OCW (DG)	Barbera Wolfensberger
OCW (DG)	Marcelis Boereboom, tot 1 september 2021, vanaf 1 september 2021 Feite Hofman waarnemend DG.
SWZ (DG)	Stan Katee
VWS (SG)	Erik Gerritsen
Kennisinstellingen	
VSNU	Pieter Duisenberg
Hogescholen	Geleyn Meijer
NWO	Margot Weijnen
Voorzitter TO2	Paul de Krom
Regio	
Regio	Eddy van Hijum
Werkgevers	
VNO-NCW	Ingrid Thijssen

Bijlage 2: Spelregels voor 3 categorieën PPS-en voor toegepast onderzoek

Project- en programmaregels	TO2 PPS cat. 1: programma's	TO2 PPS cat. 2: grote projecten	TO2 PPS cat.3: kleinere projecten
Karakter:	Lange termijn, programmatische benadering met groter consortium.	lange termijn project: consortium gericht op technologie ontwikkeling.	Korte termijn, gericht op technologie uitontwikkeling of verkenning technologie.
Breedte project /programma:	Veel bedrijven en 1 of meer KI, universiteit.	meerdere bedrijven en 1 of meer KI.	Minimaal 1 maar liefst meer bedrijven en meestal 1 KI.
Breedte Topsector:	Tenminste t.b.v. 1 Topsector, mogelijk meerdere.	Tenminste t.b.v. 1 Topsector, mogelijk meerdere.	Meestal binnen 1 Topsector.
Aard van het onderzoek	Een combinatie van industrieel en fundamenteel onderzoek.	Voor het overgrote deel Industrieel onderzoek, mogelijk beperkt deel fundamenteel onderzoek en/of experimentele ontwikkeling.	Meestal Industrieel onderzoek of Experimentele ontwikkeling, kan kortlopend fundamenteel onderzoek zijn.
Looptijd:	> 4 jaar (doorlopend programma mogelijk).	1 – 4 jaar.	< 1 jaar.
Private bijdrage Indicatie maximale steunintensiteit O&O&I steunkader: FO: 100%, IO: 50%, EO: 25% (voor exacte bepalingen zie O&O&I steunkader):	Tenminste 10%, oplopend in de tijd naar 50% of meer bij langlopende programma's.	Streefcijfer: 50% of meer.	Afhankelijk van de aard van het onderzoek: streefcijfers: FO:> 25%, IO: > 50%, EO: > 75%.
Inbreng in kind (zie ook PPS-toeslageregeling)	Mogelijk indien in belang van project.	Mogelijk indien in belang van project.	Mogelijk indien in belang van project.
Rol TKI en KI in projectfase:			

Vorbereiding:	<ul style="list-style-type: none"> – Topteam definieert conform roadmap/innovatieconvenant gebieden waar een grotere kennisinspanning vereist is. – TO2 instituten en bedrijven zetten programma's op in een transparant proces. 	<ul style="list-style-type: none"> – Topteam stelt in overleg met instituut procedure vast. – In transparant proces worden bedrijven uitgenodigd om met de instituten projectvoorstellen op te zetten. – Instituten kunnen (al dan niet met TKI) matchmaking bijeenkomsten organiseren. 	<ul style="list-style-type: none"> – Topteam stelt in overleg met instituut procedure vast. – Instituten kunnen met TKI bestuur mogelijk interessante thema's benoemen. – In transparant proces worden bedrijven uitgenodigd om met de instituten projectvoorstellen op te zetten. – Instituten kunnen (al dan niet met TKI) matchmaking bijeenkomsten organiseren.
<i>Project- en programmaregels</i>	<i>TO2 PPS cat. 1: programma's</i>	<i>TO2 PPS cat. 2: grote projecten</i>	<i>TO2 PPS cat.3: kleinere projecten</i>
Selectie:	<ul style="list-style-type: none"> – Topteam toetst of programma in innovatieconvenant/roadmap past. – kan toetsing delegeren aan TKI en/of instituten. Alternatief: selectiecommissie van experts. 	<ul style="list-style-type: none"> – Topteam toetst (bij voorkeur ex-post) of project in innovatieconvenant/roadmap past. – kan toetsing delegeren aan TKI en/of instituten. Alternatief: onafhankelijke selectiecommissie van experts. 	<ul style="list-style-type: none"> – Topteam toetst of thema's in innovatieconvenant/roadmap passen en delegeert ontwerp selectieproces aan TKI in overleg met instituut. – Besluitvorming over selectie individuele projecten door instituten, rapportage aan TKI. Alternatief: onafhankelijke selectiecommissie van experts.
Criteria:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Passend bij TS en roadmap ex ante 2. Wetenschappelijke excellentie ex ante. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Passend bij TS en roadmap ex ante. 2. Kwaliteit ex ante. 3. Kans op toepassing ex ante. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Passend in TS ex-ante. 2. Kennisbenutting ex ante.
Wijze van indiening:	Bedrijven verbinden zich voor meerdere jaren.	Doorlopend in het jaar, al dan niet via call.	Doorlopend aanvraag mogelijk tot budget op is, of via call.

<p>Monitoring:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - (Administratief) beheer programma door kennisinstelling. - Programma wordt jaarlijks beoordeeld op voortgang t.o.v. plan en planning komende periode. - Onvoldoende voortgang en/of onvoldoende privaat commitment leidt tot stoppen inzet middelen (PPS-toeslag, TO2 capaciteit). - Programma's kunnen ook mid term geëvalueerd door onafhankelijke wetenschappelijke commissie. 	<ul style="list-style-type: none"> - (Administratief) beheer projecten door kennisinstelling. - Projecten worden jaarlijks beoordeeld op voortgang t.o.v. plan en planning komende periode. - KI rapporteert aan Topteam. - Onvoldoende voortgang leidt tot stoppen inzet middelen (PPS-toeslag, TO2 capaciteit). 	<ul style="list-style-type: none"> - (Administratief) beheer projecten door kennisinstelling. - KI rapporteert aan Topteam.
<p>Netwerk:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - 'Leading' instituut organiseert gedurende de looptijd van de projecten events waarbij verschillende partijen elkaar kunnen ontmoeten en zorgt voor publiciteit via website. 	<ul style="list-style-type: none"> - Topteam en/of KI publiceert toegekende voorstellen (samenvatting) en geeft bekendheid aan instrument. - Instituten bouwen netwerken op. 	<ul style="list-style-type: none"> - Topteam en/of KI publiceert toegekende voorstellen (samenvatting) en geeft bekendheid aan instrument. - Instituten bouwen netwerken op met relevante bedrijven.

Project- en programmaregels	TO2 PPS cat. 1: programma's	TO2 PPS cat. 2: grote projecten	TO2 PPS cat.3: kleinere projecten
Wijze van participatie bedrijven in onderzoek:	<ul style="list-style-type: none"> - Bedrijven zijn van meet af aan betrokken bij indiening voorstel. - Bedrijven werken actief mee (in kind), via 'industrial residence' /dan wel ondersteunen in cash. - Bedrijven vormen samen met de deelnemende kennisinstellingen een programmaraad die regelmatig bijeenkomt om de voortgang van het programma te bewaken en – gemandateerd door het Topteam-gerechtigd is beslissingen te nemen binnen de afgesproken contouren van het programma (financieel en inhoudelijk). - Leading instituut legt jaarlijks verantwoording af aan het Topteam over voortgang. 	<ul style="list-style-type: none"> - Bedrijven zijn van meet af aan betrokken bij indiening voorstel. - Bedrijven werken actief mee (in kind)/danwel ondersteunen in cash. 	<ul style="list-style-type: none"> - Bedrijven zijn van meet af aan betrokken bij indiening voorstel. - Bedrijven werken actief mee (in kind)/danwel ondersteunen in cash. - Bedrijf levert onderzoeker (waar mogelijk binnen steunkader) of doet mee in klankbordgroep.
Toegang (zie ook PPS-document):	<ul style="list-style-type: none"> - Toetreding derden na start is in principe mogelijk. Er kunnen voorwaarden worden gesteld en afwijzing op basis van redelijke argumenten is mogelijk. Bij afwijzing wordt Topteam/TKI geïnformeerd. - Goede regeling voor bijdrage nieuwe toetreders (o.a. fee voor opgebouwde kennis). 	<ul style="list-style-type: none"> - Toetreding derden na start is in principe alleen mogelijk als deelnemers dit goedkeuren. - Bij conflict beslist Topteam - Goede regeling voor bijdrage nieuwe toetreders (o.a. fee voor opgebouwde kennis). 	<ul style="list-style-type: none"> - Tijdens project geen toetreding tenzij dit noodzakelijk wordt geacht door partners.
Voorbeelden TO2 als onderzoeksuitvoerder:	<ul style="list-style-type: none"> - Holst. - TNO: SRP's. - TAPAS consortium met Airbus. 	<ul style="list-style-type: none"> - Marin: JIP's. - Europese projecten. 	<ul style="list-style-type: none"> - TNO: cofinancieringsprojecten fase 3 (experimenteel).

Project- en programmaregels	TO2 PPS cat. 1: programma's	TO2 PPS cat. 2: grote projecten	TO2 PPS cat.3: kleinere projecten
Mogelijkheden samenwerking met onderzoeksinstituten in het buitenland:	Samenwerking met publieke kennisinstelling in het buitenland kan deel uitmaken van de het project. Nederlandse KI en bedrijven werken in een internationale context. Buitenlandse KI wordt in principe niet gefinancierd met NL overheidsmiddelen. In uitzonderingsgevallen, als kennis cruciaal is voor het programma kan worden afgeweken.	Kan opportuun zijn. Vergt discussie vooraf over relevantie voor project en in hoeverre in buitenland verkregen kennis niet in Nederland zelf dient te worden opgebouwd.	Niet opportuun.
Intellectueel eigendom:	Zie advies expertgroep IE uit 2013		

Bijlage 3: Richtlijnen universiteiten bij publiek private samenwerking

Inleiding

PPS onmisbaar voor universiteiten en bedrijfsleven

De universiteit is de plaats waar studenten, onderzoekers, het bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en overheden samen werken aan de wereld van morgen. Juist de samenwerking tussen het onderzoek en het bedrijfsleven is daarbij cruciaal: universiteiten beschikken over de kennis en de faciliteiten om baanbrekend onderzoek uit te voeren, terwijl bedrijven de infrastructuur en financiële middelen bezitten om deze kennis om te zetten naar innovatieve diensten en producten. Daarnaast zorgt afstemming in het onderwijsaanbod tussen universiteiten en het bedrijfsleven voor kennisuitwisseling en afgestudeerden die beschikken over de juiste kennis en vaardigheden. Samenwerking tussen universiteiten en het bedrijfsleven is voor beide onmisbaar om een optimale bijdrage te kunnen leveren aan de samenleving. Het inzetten van kennis voor het creëren van maatschappelijke waarde is immers, naast het verzorgen van onderwijs en het doen van onderzoek, een kerntaak van de universiteiten.

Via een directe bijdrage aan het KIC en via NWO-gefinancierd onderzoek dragen universiteiten bij aan het missiegedreven innovatiebeleid. Via deze routes werken deze spelregels door op universiteiten. Hieronder worden de reeds geldende externe regelgeving en interne richtlijnen voor universiteiten nader toegelicht.

1. Externe wet- en regelgeving

Universiteiten moeten in het kader van PPS voldoen aan diverse regelgeving, zowel vanuit de Europese Unie, als van uit de Nederlandse Rijksoverheid.

a. Beleidsregel private activiteiten met publieke middelen (OCW)¹⁷

Het besteden van de rijksbijdrage aan private activiteiten is volgens de wet toegestaan. Daarbij is de kennisoverdracht aan de maatschappij één van de mogelijke argumentaties. De beleidsregel benoemt diverse randvoorwaarden waar aan moet worden voldaan. De beleidsregel is op 14 april 2021 herzien.

Universiteiten dienen zich te verantwoorden over de besteding van publieke middelen en dus ook over publiek-private samenwerking waarbij publieke middelen worden benut. De VSNU heeft een document gepubliceerd: 'publiek-private activiteiten in het wo'¹⁸, waarin aandacht is voor de activiteiten risico's en beheersmaatregelen.

b. Kaderregeling betreffende staatssteun voor onderzoek, ontwikkeling en innovatie (2014/C 198/01) (Europese Commissie)¹⁹

De kaderregeling geeft aan op welke wijze de diensten (inclusief het intellectueel eigendom) van een universiteit gewaardeerd moet worden in geval de universiteit in opdracht van of in samenwerking met een onderneming onderzoek verricht. Als aan deze voorwaarden wordt voldaan, is er geen sprake van ongeoorloofde staatssteun.

2. Interne richtlijnen

Naast externe regelgeving hebben universiteiten diverse interne afspraken gemaakt die van toepassing zijn in het geval van PPS. De mate van relevantie van de verschillende afspraken is per PPS verschillend.

---

¹⁷ <https://zoek.officiëlebevestigingen.nl/stcrt-2021-18237.html>

¹⁸ https://www.vsnunl.nl/files/documenten/Domeinen/Governance/Handreiking_publick_privaat_2019.pdf

¹⁹ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014XC0627\(01\)&from=DA](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014XC0627(01)&from=DA)

a. Principes voor Publiek private samenwerking (VSNU en NFU)²⁰

Omdat elke vorm van PPS anders is en een standaardoplossing onhaalbaar en onwenselijk is, zijn 10 centrale principes opgesteld die van toepassing zijn bij PPS. Deze principes dienen als leidraad om de rol en verantwoordelijkheid van universiteiten en universitaire medische centra te bewaken.

b. Nederlandse gedragscode wetenschappelijke integriteit (KNAW, NFU, NWO, TO2, VH en VSNU)²¹

Te allen tijde is de Nederlandse gedragscode wetenschappelijke integriteit van toepassing. De gedragscode is gebaseerd op een vijftal kernprincipes: eerlijkheid, zorgvuldigheid, transparantie, onafhankelijkheid en verantwoordelijkheid.

c. Richtsnoer omgang met intellectuele eigendomsrechten (IER) richting academische startups (VSNU, NFU, KNAW en NWO)²² en Addendum Richtsnoer IER en Studenten (VSNU en NFU)²³

In het richtsnoer Intellectueel eigendomsrecht 2016 wordt verhelderd wat de uitgangspunten zijn voor een startup voor toegang tot de IER van kennisinstellingen. Daarmee wordt voorspelbaarheid en transparantie bereikt over wat de startup kan verwachten op dit gebied.

Als addendum op dit richtsnoer is er het richtsnoer 'Addendum IER en Studenten' 2020 verschenen. Dit richtsnoer zorgt voor verduidelijking toegespitst op de IER relatie tussen de student en Kennisinstelling en/of UMC, met name over wie wanneer eigenaar is.

d. Richtsnoer omgang met aandelenbelang Nederlandse Knowledge Transfer Offices (VSNU, NFU, KNAW, NKI en NWO)²⁴

Doel van dit richtsnoer is het verhelderen van de uitgangspunten van de Kennisinstelling bij het verwerven en behouden van een aandelenbelang in een startup door de Kennisinstelling en/of een medewerker (uitvinder) van een Kennisinstelling. Dit kaderdocument geeft richting aan instellingen.

e. Sectorale regeling nevenwerkzaamheden (VSNU)²⁵

In de Sectorale regeling nevenwerkzaamheden wordt beschreven in welke gevallen nevenwerkzaamheden moeten worden gemeld, bijvoorbeeld bij betrokkenheid bij een spin-off bedrijf. De universiteit toetst of en onder welke voorwaarden dit wenselijk is in relatie tot de functie bij de universiteit.

f. Toolkit Maatschappelijk Verantwoord Licentiëren (NFU en VSNU)²⁶

De Toolkit Maatschappelijk Verantwoord Licentiëren levert concrete bouwstenen op voor een licentieovereenkomst. Naast de gebruikelijke afspraken over rechten en plichten wordt daarbij expliciet aandacht besteed aan maatschappelijke doelstellingen, zoals de effectieve beschikbaarheid van producten en diensten.

---

²⁰ <https://www.vsnu.nl/files/documenten/Domeinen/Onderzoek/Valorisatie/Principes voor Publiek-Private Samenwerking NL.pdf>

²¹ <https://www.vsnu.nl/files/documenten/Nederlandse gedragscode wetenschappelijke integriteit 2018.pdf>

²² <https://www.vsnu.nl/files/documenten/Domeinen/Onderzoek/Valorisatie/Richtsnoer omgang met IE richting academische startups.pdf>

²³ <https://www.vsnu.nl/files/documenten/Domeinen/Onderzoek/Valorisatie/Eindversie Addendum Richtsnoer IER en studenten.pdf>

²⁴

https://www.vsnu.nl/files/documenten/Domeinen/Onderzoek/Valorisatie/18.5820_KTO_Richtsnoer_omgang_met_aandelenbelangen.pdf

²⁵ <https://www.vsnu.nl/files/VSNU 2017/Sector regeling nevenwerkzaamheden 2017.pdf>

²⁶ https://www.nfu.nl/sites/default/files/2020-10/MVL_Toolkit_2020_NFU_VSNU.pdf

g. Kader Kennisveiligheid Universiteiten (VSNU)²⁷

De universiteiten hebben een gezamenlijk kader over kennisveiligheid opgesteld. Dit kader biedt handvatten voor de manier waarop universiteiten omgaan met risico's op ongewenste kennisoverdracht. Daarbij is onder andere aandacht voor de voorwaarden voor internationale samenwerking, wet- en regelgeving, verantwoordelijkheden van verschillende partijen en risicomanagement.

.

---

²⁷ <https://www.tweedekamer.nl/downloads/document?id=764a65aa-5ae3-4802-bf8a-0a6ab40784d6&title=Position%20paper%20VSNU%20t.b.v.%20rondetafelgesprek%20Wetenschappelijke%20samenwerking%20met%20onvrije%20landen%20d.d.%2014%20oktober%202021.pdf>

Bijlage 4: Definities Onderzoek & ontwikkeling uit het EU Steunkader²⁸:

Op het gebied van onderzoek en ontwikkeling wordt onderscheid gemaakt tussen fundamenteel onderzoek, industrieel onderzoek en experimentele ontwikkeling:

- Fundamenteel onderzoek bestaat uit 'experimentele of theoretische werkzaamheden die voornamelijk worden verricht om nieuwe kennis te verwerven over de fundamentele aspecten van verschijnselen en waarneembare feiten, zonder dat hiermee een rechtstreekse commerciële toepassing of een rechtstreeks commercieel gebruik wordt beoogd'
- Industrieel onderzoek is 'planmatig of kritisch onderzoek dat is gericht op het opdoen van nieuwe kennis en vaardigheden met het oog op de ontwikkeling van nieuwe producten, procedés of diensten, of om bestaande producten, procedés of diensten aanmerkelijk te verbeteren'
- Experimentele ontwikkeling bestaat uit 'het verwerven, combineren, vormgeven en gebruiken van bestaande wetenschappelijke, technologische, zakelijke en andere relevante kennis en vaardigheden, gericht op het ontwikkelen van nieuwe of verbeterde producten, procedés of diensten'

---

²⁸ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014XC0627\(01\)&from=DA](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014XC0627(01)&from=DA)

Bijlage 5: FAIR principes

F – vindbaar

- F1 (meta)data krijgen een wereldwijd unieke en blijvende persistente identifier toegewezen.
- F2 gegevens worden beschreven met rijke metadata.
- F3 (meta)gegevens worden geregistreerd of geïndexeerd in een doorzoekbare bron.
- F4 (meta)gegevens bevatten duidelijk en expliciet de identificatie van de gegevens die ze beschrijven.

A - toegankelijk

- A1 (meta)gegevens kunnen worden opgehaald door hun identificatie met behulp van een gestandaardiseerd communicatieprotocol.
  - A1.1 het protocol is open, vrij en universeel implementeerbaar.
  - A1.2 het protocol maakt waar nodig een authenticatie- en autorisatieprocedure mogelijk.
- A2 metadata zijn toegankelijk, ook als de data niet meer beschikbaar zijn.

I - uitwisselbaar

- I1 (meta)data gebruiken een formele, toegankelijke, gedeelde en breed toepasbare taal voor kennisrepresentatie.
- I2 (meta) data gebruiken vocabulaires die FAIR principes volgen.
- I3 (meta)data bevatten gekwalificeerde verwijzingen naar andere (meta)data

R - herbruikbaar

- R1 meta(data) hebben meerdere nauwkeurige en relevante attributen.
  - R1.1 (meta)data worden vrijgegeven met een duidelijke en toegankelijke datagebruik licentie.
  - R1.2 (meta)data zijn geassocieerd met hun herkomst.
  - R1.3 (meta)data voldoen aan domeinrelevante gemeenschapsnormen.

Bijlage 6: (EU) kaders voor onderzoeksdata

Sinds 20-06-2019 vallen onderzoeksdata onder de PSI (**Open Data Richtlijn** <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019L1024&from=EN> – wordt momenteel geïmplementeerd door BZK in de Hergebruikrichtlijn.)

- **Subsidieregeling TO2** - Artikel 22 lid 1
Een instituut maakt uiterlijk twaalf weken na afloop van het boekjaar alle resultaten die zijn behaald met activiteiten waarvoor in dat boekjaar subsidie is verstrekt openbaar, voor zover hierop geen intellectuele eigendomsrechten zijn of zullen worden gevestigd
- “Laten we alle onderzoek dat in opdracht van de overheid gemaakt wordt openbaar maken.” Zie <https://fd.nl/opinie/1346772/wetenschap-achter-betaalmuren-daar-schiet-de-wereld-niets-mee-op>
- **Raadconclusies NL Voorzitterschap** (bron: **27 May 2016 (OR. en) 9526/16**) waarin duidelijke kaders zijn neergelegd voor het hergebruik (en ‘open’ maken) van onderzoeksdata inclusief de uitzonderingen:
Para Optimal reuse of research data
14. UNDERLINES that research data originating from publicly funded research projects could be considered as a public good, and ENCOURAGES the Member States, the Commission and stakeholders to set optimal reuse of research data as the point of departure, whilst recognising the needs for different access regimes because of Intellectual Property Rights, personal data protection and confidentiality, security concerns, as well as global economic competitiveness and other legitimate interests. Therefore, the underlying principle for the optimal reuse of research data should be: “as open as possible, as closed as necessary”.
- **ERAC Rapport**
Uitgebreider wordt open onderzoeksdata behandeld in een ERAC Rapport Onderzoeksdata (bron: **3 February 2016, ERAC 1202/16**), maar de conclusies van het rapport

Bijlage 7: Afkortingen

EO	Experimentele Ontwikkeling
EZK	Ministerie van Economische Zaken en klimaat
FO	Fundamenteel Onderzoek
IE	Intellectueel Eigendom
IO	Industrieel Onderzoek
IPR	Intellectual Property Rights (=IE)
KIA	Kennis- en Innovatieagenda
KIC	Kennis- en Innovatieconvenant
LTP	Lange termijnprogramma
MJP	Meerjarenprogramma
NLR	Nationaal Lucht- en Ruimtevaart laboratorium
NWO	Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek
OCW	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
PPS	Privaat-publieke Samenwerking
TKI	Topconsortium voor Kennis & Innovatie
TNO	Nederlandse Organisatie voor Toegepast Natuurwetenschappelijk Onderzoek
TO	Toegepast Onderzoek
TO2	federatie van toegepast onderzoeksorganisaties

Topsectoren:

Agri&food (A&F)
Chemie, inclusief Biobased Economy
Creatief
Energie
High Tech Systemen & Materialen (HTSM)
ICT
Logistiek
Life Sciences & Health (LSH)
Tuinbouw & Uitgangsmaterialen (T&U)
Water & Maritiem